JAARVERSLAG 2019

Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe

(Foto voorblad: Hielke Braaksma)

Inhoud

1. Inleiding 5
1.1. Visie van de stichting 6
1.2. Doelen 6
2. Activiteiten Stichting 2019 14
2.1. Bestuurssamenstelling 14
2.2. Faciliteren nestkasten 15
2.3. Reinier bedankt 16
2.4. Landelijke dagen 16
2.1.1. RC-dagen Culemborg voor STONE 16
2.1.2. Uilendag Meppel (12 oktober 2019) 17
2.2. Op weg helpen nieuwe werkgroepen 17
2.2.1. Jan Bezema - Steenuilenwerkgroep Westerbork e.o. 17
2.2.2. Tom Stienstra – Norg e.o. 18
2.2.3. Hielke Braaksma – Vogelwerkgroep Emmen e.o. 18
2.2.4. Johan Veuger – Noordscheschut e.o. 18
2.3. Markten 19
2.3.1. Het Drents Landschap festival – Orvelte / 23 juni 2019 19
2.3.2. Boerderijfair Gasselternijveen / 19 mei 2019 19
2.3.3. Open dag Fûgelhelling – Ureterp / 25 mei 2019 20
2.3.4. Markt van Melk en Honing – Zuidlaren / 03 augustus 2019 20
2.3.5. Oogstdag Dwingeloo (Lhee) / 10 augustus 2019 21
2.3.6. Boerderijfair Gasselternijveen / 18 augustus 2019 (gecanceld) 21
2.3.7. Oogstfeest Meppen / 21 september 2019 21
2.3.8. Tuinmarkt BC Dwingelderveld / 29 september 2019 (geannuleerd) 22
2.3.9. Kerstmarkt Balloohoeve / 14 december 2019 22
2.3.10. Vooruitblik 2020 22
2.4. Geven van lezingen 23
2.4.1. Gorredijk / 22 januari 2019 (Erwin) 23
2.4.2. KBO Emmen / 19 maart 2019 (Okko) 23
2.4.3. IVN Vries / 19 maart 2019 (Erwin) 23
2.4.4. Verjaardag Marijke Roos-Akkerman – Diever / 16 april 2019 (Erwin) 23

2.4.5. IVN Aa en Hunze – Rolde / 23 april 2019 (Erwin) ... 23
2.4.6. Kerkuilenwerkgroep Friesland – Ureterp / 4 maart 2019 (Erwin) ... 24
2.4.7. Vrouwenvereniging Vledderveen / 11 maart 2019 (Erwin) ... 24
2.4.8. Vrouwen van Nu Donderen, Bunnen, Winde / 17 september 2019 (Erwin) ... 24
2.4.9. KNNV Assen / 28 augustus 2019 (Erwin) ... 24
2.4.10. Katholieke vrouwenvereniging Assen / 10 oktober 2019 (Okko) ... 24
2.4.11. KBO Nieuw Schoonebeek / 12 november 2019 (Okko) ... 25
2.4.12. Lezing Werkgroep Avifauna Drenthe / 14 november 2019 (Erwin) ... 25
2.4.13. Informatie tijdens Wandeling Gieterveen (OnzeHunze) / 28 december 2019 (Okko) .. 25
2.4.14. Lezingen 2020 ... 25
2.5. NL-doet – 16 maart 2019 ... 25
2.6. Ladderkeuring ... 26
2.7. Bestuursvergaderingen ... 27
2.8. Samenstellen educatief pakket ... 27
2.9. Samenwerking steenuilenwerkgroep Friesland ... 28
2.10. Samenwerking Het Drents Landschap en Landschapsbeheer Drenthe ... 28
2.11. Nestkastenbouwers ... 29
3. Broedseizoen 2019 ... 31
3.1. Inleiding ... 31
3.2. Waarnemingen via Waarneming.nl ... 31
3.3. Territoria 2019 ... 32
3.4. Broedgevallen 2019 ... 34
4. Tien jaar steenuilen in Drenthe ... 37
4.1. Resultaten van langjarig registreren ... 37
4.2. Broedresultaten langjarig: gebied Vogelwacht Uffelte e.o. ... 38
4.3. Broedresultaten langjarig: gebied Het Stroomdal ... 40
5. Steenuilen ringen, wat levert het op? ... 41
5.1. Mag iedereen ringen? ... 41
5.2. Waarom ringen? ... 41
5.3. Wat levert het op? ... 41
5.4. Enkele leuke terugmeldingen ... 44
6. Veilig werken op hoogte ... 46
6.1. De basis van veiligheid ... 46
6.2. Werken met gordels ... 47
6.3. IVN Eelde-Paterswolde en IVN Vries kunnen de boom in ... 47

7. Nieuws uit de regio's 49
7.1. De eeuwige discussie 49
7.2. Gaat een steenuil door een kattenluikje? 50
7.3. Ervenproject Aa en Hunze 51
7.4. Steenuilen in een hoekje 52
7.5. Contactadvertentie: vrouwen gezocht! 52
8. Vooruitblik 54

1. Inleiding

De jaren vliegen voorbij. Inmiddels mag ik (Erwin Bruulsema) me alweer vijf jaar coördinator voor de steenuilen van Drenthe noemen en net zo lang voorzitter van de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe. In die vijf jaar hebben we (ja we, want we zitten inmiddels met een viermansbestuur) heel wat bereikt. We hebben nieuwe werkgroepen zien ontstaan, maar ook werkgroepen zien stoppen. Dit zonder de continuïteit in gebieden in gevaar te brengen. Sterker nog, de controles door de werkgroepen zijn intensiever geworden. Ondanks de vele wisselingen van coördinatoren in 2018 en 2019 zijn we blij met alle werkgroepen die hun best doen om de steenuilen in onze provincie te beschermen. Drenthe, de provincie met het meest Noordelijke bolwerk van Nederland. In Friesland zijn de broedparen steenuilen op twee handen te tellen en in Groningen is in 2018 het laatste broedgeval van de steenuilen vastgesteld. In Drenthe doen we het dan toch beter met een schatting van tussen de 150 en 200 broedparen lijkt het nog redelijk. Vooral niet vergelijken met Overijssel, Gelderland en Brabant, waar het aantal broedparen tussen de 1000 en 2000 ligt. Wij zijn blij met onze steenuiltjes en doen er alles aan om de populatie in stand te houden en waar mogelijk uit te breiden.

Dat het ene jaar het andere niet is m.b.t. de steenuilen weten we natuurlijk al lang. Het prooiaanbod is een graadmeter van het te verwachten broedresultaat, maar ook het voorgaande jaar kan veel invloed hebben op de ontwikkeling van de populatie. Laten we vooral ook niet de winters vergeten. Jonge en onervaren steenuilen zijn gebaat bij een zachte winter, waarin voldoende voedsel aanwezig is. Sneeuw is funest als het pak te dik is en langere tijd blijft liggen. Niet alleen voor de steenuilen, maar vooral ook voor de kerkuilen, maar de laatste keer dat we een langere periode een dik pak sneeuw hebben gehad, dat invloed had op de steenuilenpopulatie, was in 2009. Tien jaar geleden. Sneeuw is leuk, maar qua steenuilen heb ik liever droge vorst.

Naast de werkgroepen weten ook steeds meer externe partijen ons te vinden voor lezingen, markten, verzoek om braakballen en voor informatie over de steenuilen in het algemeen. De website, facebook en twitter doen wat ze moeten doen, namelijk de drempel wegnemen en de bereikbaarheid vergroten van de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe.

Onlangs heb ik in mijn werkzame leven de overstap mogen maken van het onderwijs naar Landschapsbeheer Drenthe, waar ik nu fulltime aan het werk ben met het begeleiden van werkgroep en het werken aan projecten in het kader van het verbeteren en onderhouden van het cultuurhistorische landschap en erven. Ik hoop vanuit mijn ervaring vanuit dit werk en samen met het bestuur de stichting verder op de kaart te zetten en nog beter aan te kunnen sluiten bij de wensen van de vrijwilligersgroepen die zich bezighouden met de steenuilen.

Met het bestuur van de stichting proberen we elk jaar weer zoveel mogelijk te bereiken om de werkgroepen in de provincie zo optimaal mogelijk te faciliteren met materialen en kennis. Ook dit jaar is dat weer goed gelukt. Hoe we dat gedaan hebben, wat we gedaan hebben en wat de resultaten waren voor de steenuilen leest u in dit jaarverslag.

Veel leesplezier

Erwin Bruulsema (Voorzitter & coördinator)
Ook namens het bestuur:
Okko Vos (Penningmeester) - Patrick Bolling (Markten) - Alex Klein (Markten)

1.1. Visie van de stichting

De Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe is gericht op het informeren, adviseren en faciliteren van de werkgroepen. Daarnaast zal de werkgroep een coördinerende functie hebben, waarbij vooral ook verslaglegging een onderdeel is. Hierbij te denken aan jaarverslag, territoria-overzichten en broedoverzichten. Tevens zal de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe fungeren als het aanspreekpunt voor STONE (Steenuilen Overleg Nederland) in Drenthe.

Aansluitend op het bovenstaande: De stichting is dus geen opdrachtgever. Het vrijwilligerswerk geschiedt vaak onder de vlag van een vereniging zoals: Het Stroomdal, Vliegvlug Meppel, Vogelwacht Uffelte e.o., IVN, KNNV, Natuurvereniging Zuidwolde etc… of op persoonlijke titel.

1.2. Doelen

We hebben als stichting een aantal doelen die in het vorige jaarverslag vermeld stonden behaald. Een aantal van deze doelen blijven ook staan voor de komende jaren, omdat deze elk jaar van belang zijn. De doelen van afgelopen jaar waren:

- ✓ Voldoende gelden binnenhalen om de werkgroep levend te houden.

  Ook in 2019 hebben we weer een bijdrage vanuit de provincie mogen ontvangen voor de ondersteuning van de werkgroepen die in onze provincie actief zijn. Deze bijdrage was evenals voorgaande jaren €1500,-. Dit bedrag is jaarlijks een mooi beginpunt om de kosten te dekken voor de Stichting en de werkgroepen te voorzien van de nodige materialen.

  provincie Drenthe

  NL-doet hebben we, na twee jaar met één locatie te hebben gewerkt, uitgebreid naar 3 locaties voor het maken van nestkasten voor de steenuilen. Voor alle drie de locaties hebben we €400,- ontvangen (totaal €1200,-). Daarnaast hebben de Vogelwacht Uffelte e.o. en de Stichting daar beide nog €300,- bij gedaan. Zodoende konden er in totaal 33 nestkasten

gemaakt worden (11 per locatie). Deze zijn verdeeld tussen de Vogelwacht Uffelte e.o. en de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe.

Naast deze financiële bijdragen van externen hebben we tijdens de markten ook door middel van verkoop gelden binnengehaald, alsmede door donaties via de donatiebox. Dit gaat bij elkaar om ongeveer €600,-.

Door mee te doen aan de Rabobank Clubsupport Campagne hebben we maar liefst €691,46 binnen weten te halen voor onze stichting.

Tevens hebben we enkele lezingen en excursies verzorgd waarbij er gelden binnengekomen zijn. Alles bij elkaar gaat dit om circa €1000,-.

Dit jaar hebben we meegedaan met de Oranjefonds Collecte Online. De regel hierbij is dat de helft van het opgehaalde bedrag naar het Oranjefonds gaat en de andere helft naar de stichting. Helaas heeft dit niet opgebracht wat wij gehoopt hadden. In totaal werd er €40,- gedoneerd en hebben wij daarvan €20,- op onze rekening gestort gekregen. Mooi meegenomen, maar minder dan we verwacht hadden op te halen.

1: RABO ClubSupport

In 2018 heeft het Prins Bernhard Cultuurfonds een aanvraag gehonoreerd voor in het totaal €3000,- voor de aanschaf van klimgordels/valbeveiliging, nestkasten, computer en beamer. Dit bedrag is door de stichting voorgefinancierd en aan het einde van dit jaar hebben we dit bedrag terugontvangen.

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

Via de statiegeldactie van de COOP supermarkten in Diever bij de COOP Slager hebben we een

bedrag overgemaakt gekregen van €1060,20. Daarnaast hebben we ook bij de COOP in Ruinen, tegelijkertijd met die van Diever, een actie gehad. Deze heeft de stichting €412,- opgeleverd. We danken dan ook een ieder die zijn/haar statiegeld gedoneerd heeft en de COOP voor het verdubbelen van het bedrag.

Dit jaar (2019) hebben we van de gemeente Aa en Hunze de beloofde €2150,- ontvangen voor 2019, maar tot onze verbazing ook met terugwerkende kracht voor 2018. De werkgroepen die actief zijn in de gemeente Aa en Hunze hebben we dit jaar van extra ondersteuning kunnen voorzien. Het is onder andere gebruikt voor:

- *Nestkasten*
- *Steenuilenveilige drinkbakken*
- *Drukwerk: jaarverslag, boekje erfbeesten*
- *Onkostenvergoeding werkgroepen*
- *Lezingen: Assen en Rolde*

gemeente
Aa en Hunze

Donaties van particulieren:

- *Mw. M.S.A. Dijksman* *€7,50 n.a.v. presentatie KBO Emmen*

- *W.B.M.M. Scheerhoorn* *€10,- n.a.v. hulp bij spreekbeurt*
- *Hr. D. Scheper & Mw. H.L. Snoek* *€50,- donateur*
- *Hr. C. Traas & Mw. C.L.A. Traas-Voolstra* *€50,- n.a.v. plaatsten nestkast*
- *C.J.A. de Jong* *€50,- n.a.v. plaatsen nestkast*
- *Dhr. Pauw en/of Mw. Okken* *€50,- n.a.v. plaatsen nestkast*
- *Dhr. De Leeuw & Mw. De Leeuw-Oostijen* *€50,- n.a.v. plaatsen nestkast*

Wij zijn blij met deze blijk van waardering vanuit particulieren die ons op deze manier steunen om de werkgroepen in Drenthe nog beter te faciliteren.

Rabobank

Eind 2019 hebben we een aanvraag ingediend bij het RABO-fonds om het veilig werken op hoogte bij de werkgroepen te stimuleren. Inmiddels zijn er meerdere werkgroepen actief met het gebruik van klimgordels met positioneringslijn. Vanuit het RABO-fonds hebben we €5000,- toegezegd gekregen die we als stichting moeten voorfinancieren. Dit zullen we proberen te doen in het begin van 2020. Van dit bedrag zullen klimgordels, veiligheidshesjes e.d. aangeschaft worden. We zijn blij dat we op deze manier gesteund worden door een grote organisatie als de Rabobank.

✓ Gelden binnenhalen om de werkgroepen in de provincie te faciliteren.

In 2019 hebben we een goed jaar gehad m.b.t. de financiën. De werkgroepen zijn weer voorzien van de nodige materialen, zoals: drukwerk, nestkasten, veiligheidshesjes, etc…

✓ Goed contact met en tussen de werkgroepen in de provincie (mail – telefoon).

Het contact tussen de werkgroepen en het bestuur van de stichting verliep voorspoedig. Er is geregeld contact met de coördinatoren van de werkgroepen geweest. Het respons op de mails gestuurd door de stichting is erg hoog. Hier zijn we natuurlijk erg content mee. Daarnaast weten de coördinatoren van de werkgroepen ons goed te vinden als er vragen zijn of

materialen nodig zijn voor activiteiten die ze ondernemen. Bij de materialen gaat het dan vooral om nestkasten, maar soms ook boekjes en folders.

- ✓ Het organiseren van een jaarlijkse bijeenkomst voor de coördinatoren in de provincie.

  In 2019 hebben we op 16 maart de jaarlijkse bijeenkomst gehouden in het Dingspilhuus in Diever. In 2020 moeten we op zoek naar een nieuwe locatie, aangezien het Dingspilhuus gesloopt zal gaan worden. De bijeenkomst bestond voor een belangrijk deel uit het uitwisselen van ervaring, resultaten en vragen. Daarnaast was Bert Dijkstra aanwezig vanuit Landschapsbeheer Drenthe om te vertellen over de erfverbeteringsprojecten die uitgevoerd worden in o.a. de gemeente Aa en Hunze.

2: Bert Dijkstra aan het woord

- ✓ Duidelijke overzichten bijhouden en maken van de resultaten binnen de provincie.

  In dit jaarverslag proberen we u op een overzichtelijke manier inzicht te geven in de ontwikkelingen en resultaten m.b.t. de steenuilen in Drenthe.

- ✓ Begeleiden van nieuwe werkgroepen.

  Na in 2018 een aantal nieuwe werkgroepen gestart te hebben zijn we hier in 2019 verder mee gegaan. Helaas is de werkgroep onder leiding van Bert Dries in Westerbork niet van de grond gekomen en hebben we daar in samenwerking met een vrijwilliger van het IVN Midden-Drenthe een nieuwe groep opgestart en begeleid. Jan Bezema is als coördinator naar voren geschoven en zal de organisatie voor zijn rekening nemen. Okko Vos begeleid deze groep

vanuit de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe. Vanaf 2020 zal deze groep steeds meer zelfstandig gaan oppakken.

Tevens hebben we bij Norg Tom Stienstra bereid gevonden om daar de kar te gaan trekken m.b.t. de steenuilencontrole in de omgeving. Een omgeving die zeker geschikt is voor de steenuilen, maar waar op moment van schrijven nog geen steenuilen waargenomen zijn. Bij Emmen en omgeving is Hielke Braaksma opgestaan als coördinator. Hielke is erg bekend in het gebied aangezien hij als vrijwilliger van de weidevogels al op veel plaatsen/erven komt. Een mooie aanvulling en ook met direct resultaat. Aan het einde van 2020 hebben we in Johan Veuger een nieuwe coördinator gevonden voor het gebied rond Noordscheschut.

- ✓ Jaarlijks een jaarverslag maken en verspreiden.

  Het jaarverslag ligt voor u, staat in de mail of leest u vanaf de website van onze stichting. Het is weer gelukt om een samenvatting te geven van de ondernomen activiteiten dit jaar.

- ✓ Continuïteit waarborgen in de gebieden die gecontroleerd worden. Dus meedenken zodra er een coördinator stopt.

Dit jaar is het ons gelukt om de gebieden die gecontroleerd worden ook gecontroleerd te houden door werkgroepen. De werkgroepen zijn zeer zelfstandig en we zien dan ook regelmatig dat er een coördinator stopt en dat er binnen de vereniging/groep een andere coördinator opstaat zonder onze tussenkomst. Dit is eigenlijk de mooist manier van het overdragen van het coördinatorschap. We zijn er ook erg blij mee dat de werkgroepen ons weten te vinden wanneer dat nodig is en zichzelf ook redden in voorgenoemde situaties.

- ✓ Up-to-date houden van de website www.steenuilendrenthe.nl en Facebook www.facebook.com/stichtingsteenuilenwerkgroep en Twitter www.twitter.com/SteenuilDR
  Voor wie de website, de Facebookpagina en Twitter volgt van de Stichting zal het beamen dat deze up-to-date zijn en dat er regelmatig artikelen, informatie e.d. aangevuld wordt. We doen ons best om dit te blijven doen.

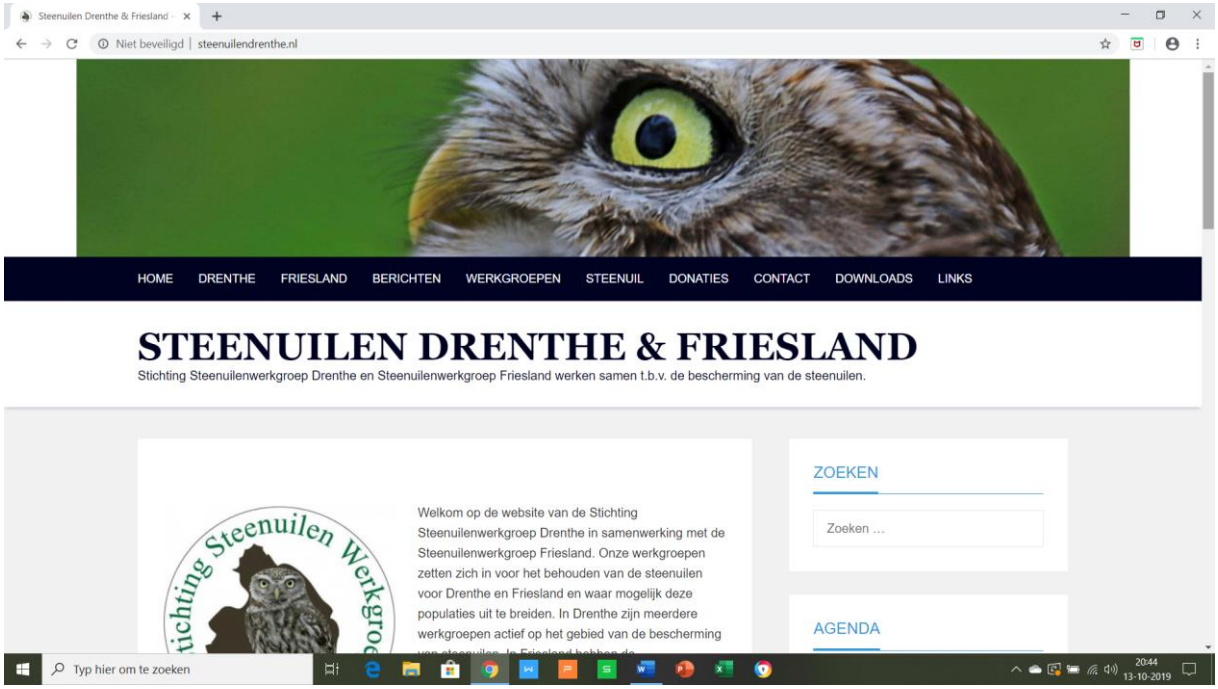

Website

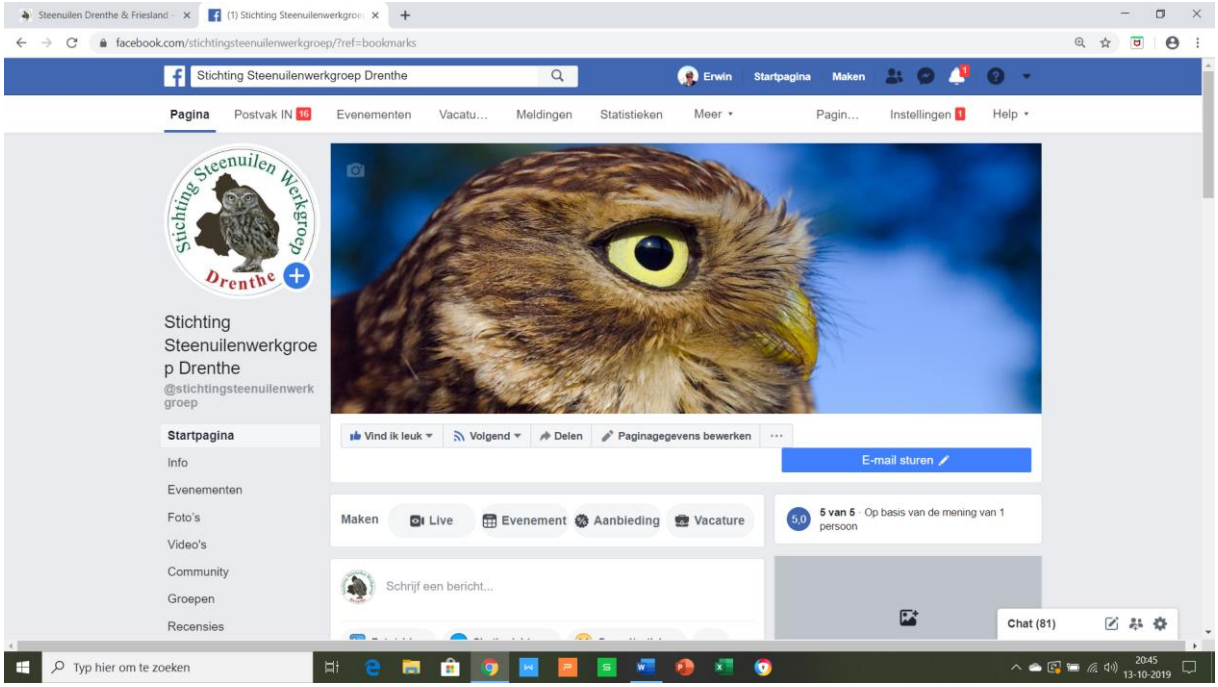

Facebook

Twitter

- ✓ ***Samenwerking met de Friese werkgroep en STONE (Steenuilenwerkgroep Nederland) goed onderhouden en aanwezig zijn bij netwerkbijeenkomsten en vergaderingen.***

  Inmiddels is er in Friesland een nieuwe coördinator die George Meijners opvolgt. Hier is inmiddels ook contact mee, maar dit moet nog weer worden uitgebouwd. Met STONE is er intensief contact voor de ontwikkeling van publicaties e.d. Tevens gaat Erwin twee keer per jaar naar de vergadering voor provinciale coördinatoren in Culemborg.

- ✓ **De e-mails gericht aan info@steenuilendrenthe.nl binnen een week voorzien van respons.**
  Dit lukt goed. Enkele momenten binnen het jaar (jongen seizoen, ringseizoen, einde schooljaar) vallen vaak samen, waardoor het soms erg druk is en er weleens een mail iets langer blijft liggen, maar over het algemeen gaat dit prima.

Voor de komende jaren zullen we de volgende doelen nastreven:

- Gelden binnenhalen om de werkgroep gezond te houden.
- Gelden binnenhalen om de werkgroepen in de provincie te faciliteren.
- Goed contact met en tussen de werkgroepen in de provincie (mail – telefoon).
- Begeleiden van nieuwe werkgroepen.
- Continuïteit waarborgen in de bezetting van het bestuur van de stichting.
- Het jaarlijks organiseren van een bijeenkomst voor de coördinatoren in de provincie.
- Duidelijke overzichten maken van de resultaten binnen de provincie.
- Jaarlijks een jaarverslag maken en verspreiden.
- Samenwerking met de Friese werkgroep en STONE (Steenuilenwerkgroep Nederland) goed onderhouden en aanwezig zijn bij netwerkbijeenkomsten en vergaderingen.
- Continuïteit waarborgen in de gebieden die gecontroleerd worden. Dus meedenken zodra er een coördinator stopt.
- Up-to-date houden van de website www.steenuilendrenthe.nl en Facebook www.facebook.com/stichtingsteenuilenwerkgroep en Twitter www.twitter.com/SteenuilDR
- De e-mails gericht aan info@steenuilendrenthe.nl binnen een week voorzien van respons.

2. Activiteiten Stichting 2019

We zijn actiever dan ooit. Niet alleen als bestuur, maar ook de werkgroepen in het veld. Men weet ons steeds vaker te vinden voor lezingen en markten. De reacties zijn leuk, goed en enthousiast en wij hebben er veel plezier in. Voor, tijdens of na het veldseizoen staan we open voor allerlei activiteiten waaraan we kunnen deelnemen als Stichting.

2.1. Bestuurssamenstelling

Na een wisseling aan het begin van 2018 was er eind 2019 weer een wisseling. Patrick de Weerd gaf aan keuzes te moeten maken i.v.m. drukte vanwege nieuw werk en heeft zijn plaatsje in het bestuur afgestaan. Hiervoor in de plaats hebben we Alex Klein uit Lhee bereid gevonden om toe te treden tot het bestuur van de Stichting. Alex zal samen met Patrick Bolling de organisatie en inkoop voor de markten voor hun rekening nemen. Okko Vos doet de financiën, lezingen en uitgifte van materialen en Erwin Bruulsema het voorzitterschap en coördinatorschap Drenthe, inclusief lezingen, landelijke dagen e.d..

We zijn nog op zoek naar een 5e bestuurslid. Deze vinden we het liefst buiten de Vogelwacht Uffelte e.o. (VWU), aangezien de 4 zittende bestuursleden al vrijwilliger zijn bij de VWU.

2.2. Faciliteren nestkasten

Het aanschaffen en uitzetten van nestkasten bij de groepen is voor de stichting één van de hoofddoelen. Met deze nestkasten kunnen de werkgroepen voorzien worden van goede marterbestendige broedruimte voor de steenuilen. Een groot deel van het budget van de stichting gaat hier dan ook aan op. Ook dit jaar is het weer gelukt om veel nestkasten in te kopen of op een andere manier aan te schaffen.

Inkomende nestkasten:

20x	Op voorraad vanuit 2018
10x	Ingekocht bij Reinier Weulen-Kranenburg
10x	Ingekocht bij Piet de Vries
6x	Ingekocht bij Claus van den Hoek
14x	Via NL-doet

Totaal 60 nestkasten

Uitgegeven nestkasten:

3x	Werkgroep Borger e.o.
5x	Werkgroep Elim e.o.
5x	IVN Eelde-Paterswolde
5x	IVN Vries
4x	Werkgroep Norg e.o.
6x	IVN Zuidlaren
8x	IVN Aa en Hunze
3x	Natuurvereniging Zuidwolde
2x	Werkgroep Wijster e.o.
10x	Werkgroep Westerbork e.o.
5x	Vogelwacht Uffelte e.o.

Totaal 56 nestkasten

2.3. Reinier bedankt

3: Rechts Reinier Weulen-Kranenburg

Reinier Weulen-Kranenburg heeft al vele jaren steenuilennestkasten gemaakt voor verschillende partijen. Zo maakte hij nestkasten voor de Vogelwacht Uffelte e.o., Landschapsbeheer Drenthe en de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe. Ook met NL-doet hebben we de afgelopen drie jaar in samenwerking met Reinier gedraaid en dit altijd met grote tevredenheid. Helaas gaf Reinier in de loop van 2019 aan te stoppen met het maken van nestkasten voor alle partijen. Dit i.v.m. ruimte- en tijdgebrek. Jammer, dat zeker. We willen Reinier dan ook bijzonder bedanken voor alle werkzaamheden die hij m.b.t. de nestkasten heeft verricht de afgelopen jaren.

Gelukkig zitten we voorlopig niet zonder nestkasten, want sinds een paar jaar hebben ook Claus van den Hoek en Piet de Vries zich opgeworpen als nestkastenbouwers. De continuïteit wordt dus gewaarborgd.

2.4. Landelijke dagen

2.1.1. RC-dagen Culemborg voor STONE

4: Wandeling Culemborg in de pauze

Ook dit jaar is er twee keer een vergadering geweest vanuit STONE voor de provinciale coördinatoren. Bij deze vergaderingen is Erwin aanwezig geweest als Regio Coördinator Drenthe.

Hieronder de verschillende punten die besproken zijn tijdens deze vergaderingen. De meerwaarde van deze bijeenkomsten is dat alle steenuilenbeschermers in Nederland goed geïnformeerd blijven en werken met materialen die landelijk getest zijn, zoals marterbestendige nestkasten.

Punten die besproken zijn op: 02-02-2019

- Organisatie certificering steenuilenringers in nieuwe opzet
- Plannen voor analyse ring- en reproductie-onderzoek (publicatie in 2020)
- Stand van zaken erfbeestenboekje

- Richtlijnen voor nestcontroles
- Ontwikkelingen asbestsanering
- Ondersteuning websitebeheer STONE

Punten die besproken zijn op: 21-09-2018

- Mededelingen (o.a. Uilen 9, Uilendag, Sovondag,)
- Steenuileninventarisatie Zeeuws-Vlaanderen 2019 (presentatie Alex)
- Rondje regio's: we blikken terug op een ongekend goed broedseizoen
- Organisatie certificering steenuilenringers in nieuwe opzet en ringwerk in de regio's
- Richtlijnen voor nestcontroles
- Leskist
- Stand van zaken analyse ring- en reproductieonderzoek
- Ontwikkelingen asbestsanering

2.1.2. Uilendag Meppel (12 oktober 2019)

Op zaterdag 12 oktober was de tweejaarlijkse Landelijke uilendag in Meppel in het theater Ogterop. Tijdens deze dag waren er meerdere coördinatoren uit de provincie aanwezig om te genieten van de mooie, inspirerende en verhelderende lezingen. Deze lezingen gingen over, hoe kan het ook anders, uilen. Met presentaties over steenuilen, oehoes, kerkuilen, bosuilen en de Scandinavische uilen was het een zeer gevarieerd programma. Al met al een mooie dag die in het teken stond van het uitwisselen van kennis, netwerken en ontmoeten van bekenden uit de uilenwereld.

2.2. Op weg helpen nieuwe werkgroepen

2.2.1. Jan Bezema - Steenuilenwerkgroep Westerbork e.o.

In Midden-Drenthe hebben we dit jaar een werkgroep opgezet. Aan het begin van het seizoen leek het er nog op de degene die vorige jaar in het jaarverslag genoemd werd als coördinator dit zou oppakken. Echter al redelijk snel aan het begin van het seizoen kregen we een mailtje dat diegene door veranderingen in werk en privé het niet zag zitten.

We hebben vervolgens contact opgenomen met Sandra Schmidt van het IVN Midden-Drenthe, waarna er een informatiebijeenkomst belegd is in Westerbork. Tijdens deze bijeenkomst waren 9 geïnteresseerde potentiële vrijwilligers aanwezig, waarna Jan Bezema naar voren geschoven werd als coördinator Westerbork en omgeving. Okko Vos is hier als mentor aanwezen vanuit de stichting om de groep te begeleiden. Afgelopen jaar (2019) hebben enkele vrijwilligers meegekeken in het gebied van de Vogelwacht Uffelte e.o. om te bekijken wat de werkzaamheden inhouden. Tevens is Okko mee geweest tijdens een ronde om het gebied rondom Westerbork te bekijken vanuit steenuilenperspectief. Vanaf najaar 2019 zal deze groep steeds meer werkzaamheden zelfstandig op gaan pakken en als zelfstandige werkgroep gaan functioneren.

2.2.2. Tom Stienstra – Norg e.o.

Begin januari komen we in contact met Tom Stienstra nabij Norg. Tom is iemand met een brede kennis over de natuur en wil in zijn woonomgeving zicht wel bezig gaan houden met de steenuilen. We zijn voor een gesprek bij hem langs gegaan om het één en ander af te stemmen. Op basis van de aanwezige kennis en de aanwezige nestkasten is Tom dit jaar direct zelfstand gestart met het controleren en ophangen van nestkasten. Dit helaas nog niet met resultaat, maar het gebied biedt genoeg perspectief voor de steenuilen die in de aangrenzende gebieden aanwezig zijn bij het IVN Eelde-Paterswolde en IVN Vries.

2.2.3. Hielke Braaksma – Vogelwerkgroep Emmen e.o.

Hielke Braaksma komt rondom Emmen op veel plekken vanwege zijn vrijwilligerswerk voor de weidevogels. Nou is een weidevogel, net als de steenuil, een boerenlandvogel en sluiten deze soorten mooi bij elkaar aan als het gaat om de controles op de boerenerven. Als je toch bij de boer langs moet om te overleggen over de weidevogels, kun je net zo goed even de steenuilennestkast controleren. Een mooie combinatie dus.

2.2.4. Johan Veuger – Noordscheschut e.o.

Op de valreep van het jaar 2019 hebben we een gesprek gehad met Johan Veuger. Een jongeman van 36 uit Noordscheschut die wel de kar wil trekken ten Oosten van Hoogeveen. Begin 2020 zal dit een vervolg krijgen en d.m.v. een wervend verhaal in het plaatselijke krantje hopen we enkele enthousiaste vrijwilligers te werven die Johan gaan begeleiden. In het volgende jaarverslag dus meer hierover.

5: Markt Orvelte

2.3. Markten

Ook dit jaar hebben we diverse markten bezocht. Patrick Bolling en Patrick de Weerd waren verantwoordelijk voor het regelen van de markten. Door tijdgebrek is Patrick de Weerd hier echter niet aan toe gekomen en heeft Erwin Patrick Bolling daarin ondersteund. De markten waren over het algemeen weer een succes. Hieronder per markt een kleine samenvatting.

2.3.1. Het Drents Landschap festival – Orvelte / 23 juni 2019

Het Drents Landschap festival in Orvelte was een prachtig opgezette markt in een geweldig mooie omgeving die in principe zeer geschikt moet zijn voor steenuilen. Helaas was het deze dag erg warm, waardoor het aantal bezoekers tegenviel. Wat begrijpelijk is met 30 graden (plus).

2.3.2. Boerderijfair Gasselternijveen / 19 mei 2019

Voor het eerst naar Gasselternijveen. Een eind rijden vanuit Diever, maar zeker de moeite waard. Mooi weer, gezellig publiek en de lokale coördinator (Jos van der Meer) die aanwezig was in de kraam om ons te ondersteunen. Het braakballen pluizen loopt mooi, kinderen hebben het naar hun zin, dus de ouders ook. We verkopen leuk wat dingen om de kas te spekken en geniet zelf ook. Wat willen we

nog meer. Aan het einde worden we ook gevraagd voor dezelfde markt in augustus. Onze intentie is dan om wel daarbij te zijn.

6: Markt Gasselternijveen

2.3.3. Open dag Fûgelhelling – Ureterp / 25 mei 2019

Voor het derde jaar op rij staan we op de open dag van de Fûgelhelling in Ureterp. De jaarlijkse open dag van de vogelopvang trekt elk jaar veel bezoekers en het is weer gezellig druk. Wel merken we dat er minder kramen zijn dan voorheen. Een bewuste keuze volgens de organisatie. Aan het einde van de dag worden we alvast uitgenodigd om volgend jaar weer te komen. Scheelt de organisatie in het braakballen pluizen en wij hebben de materialen en manschappen er wel voor. Een mooie samenwerking die zich uitbetaald in inkomsten voor de stichting en het uitzetten van opgevangen steenuilen in de vogelopvang.

2.3.4. Markt van Melk en Honing – Zuidlaren / 03 augustus 2019

Na het nodige heen en weer mailen, bellen en appen tussen de steenuilenwerkgroep van het IVN Zuidlaren en ons, is het zover. De markt van Melk en Honing. Een druk bezochte markt met een leuke, gemoedelijke sfeer. De kraam van het IVN Zuidlaren en de Stichting staan naast elkaar, met daartussen in het braakballen pluizen. Een prachtige samenwerking op een mooie dag. De verkoop loopt goed en ook het braakballen pluizen verliet erg soepel door de aanwezigheid van voldoende vrijwilligers.

2.3.5. Oogstdag Dwingeloo (Lhee) / 10 augustus 2019

Inmiddels is de samenwerking met de oogstdag in Lhee al 5 jaar goed. We staan met het braakballen pluizen op de knipkaart met kinderactiviteiten, waardoor dit altijd een druk bezocht onderdeel is op de oogstdag. Helaas werkte het weer niet mee en moest om 15 uur de partytent en het braakballenpluizen opgeruimd worden vanwege de harde wind. We hadden niet genoeg mankracht om de hele middag aan de tent te hangen om deze op zijn plek te houden. Dit was een domper op de feestvreugde. Een leuke markt met een gezellig publiek en vele activiteiten voor groot en klein.

7: Een greep uit ons assortiment

2.3.6. Boerderijfair Gasselternijveen / 18 augustus 2019 (gecanceld)

Vanwege te weinig vrijwilligers (in deze vakantieperiode) moesten we deze markt helaas afzeggen. De organisatie en wijzelf vonden dat erg jammer. Wel kregen we direct een uitnodiging om in het nieuwe seizoen weer te komen.

2.3.7. Oogstfeest Meppen / 21 september 2019

Een markt waar we nog niet eerder geweest waren, maar die geografisch gezien mooi aansloot bij de markten waar we al waren geweest. We proberen vooral ook naar markten te gaan in verschillende gebieden. Helaas werd de organisatie als erg rommelig en niet vriendelijk ervaren, waardoor wij ervoor kiezen om hier niet weer naartoe te gaan. Wel heeft deze markt enkele nieuwe adressen

opgeleverd waar steenuilen zitten in de omgeving van Meppen. Deze gegevens zijn gedeeld met de plaatselijke werkgroep.

8: Markt Meppen

2.3.8. Tuinmarkt BC Dwingelderveld / 29 september 2019 (geannuleerd vanwege het weer)

Helaas was de weersvoorspelling voor 29 september zo slecht dat de organisatie tijdig besloot de markt af te gelasten. Het bleek op de dag zelf dat dit de juiste keuze was, aangezien het weer die dag zeer onstuimig was. In 2020 een nieuwe kans.

2.3.9. Kerstmarkt Balloohoeve / 14 december 2019

Tijdens een gezellige en redelijk grote kerstmarkt bij zorgboerderij de Balloohoeve hebben we een leuke dag gehad. ’s Ochtends was het prima te doen met 2 man en ’s middags waren we met 5 man (waarvan 1 vrouw) aanwezig in de kraam. Door het niet op komen dagen van één van de kraamhouders mochten we tevens 2 kramen inrichten, waarvoor we natuurlijk voldoende materiaal bij ons hadden. Een geslaagde dag in Balloo.

2.3.10. Vooruitblik 2020

Voor volgend jaar hebben we als bestuur al gekozen naar welke markten we in ieder geval wel weer toe willen gaan. Daarnaast is er nog ruimte om een enkele andere markt te bezoeken.

- Boerderijfair Gasselternijveen (voorjaar + najaar)
- Open dag vogelopvang Fûgelhelling in Ureterp
- Markt van Melk en Honing in Zuidlaren
- Oogstdag Lhee/Dwingeloo
- Tuinmarkt BC Dwingelderveld in Ruinen
- Kerstmarkt (nog nader te bepalen)

2.4. Geven van lezingen

2.4.1. Gorredijk / 22 januari 2019 (Erwin)

In samenwerking met de Steenuilenwerkgroep Friesland hebben we in Gorredijk een lezing gegeven bij de plaatselijke natuurvereniging. Deze lezing was bedoeld om te informeren en te enthousiasmeren. Dit heeft geleid tot nieuwe vrijwilligers en uiteindelijk tot een nieuwe coördinator voor Friesland.

2.4.2. KBO Emmen / 19 maart 2019 (Okko)

Inmiddels weten de ouderenbonden/verenigingen ons steeds beter te vinden. Zo gaf Okko een middaglezing bij een enthousiaste groep in Emmen. Dit was binnen 3 jaar de derde lezing in Emmen. De vorige lezingen in Emmen waren bij het IVN Emmen en de bibliotheek Emmen.

2.4.3. IVN Vries / 19 maart 2019 (Erwin)

Op dezelfde dag dat Okko de lezing gaf in Emmen, was het ’s avonds de beurt aan Erwin om wat over de steenuilen te vertellen bij het IVN Vries. Deze avond ging over meer dan alleen de uilen. Voor de pauze werd er verteld over bijen en na de pauze mochten wij ons woordje doen m.b.t. de steenuilen. Een gezellige en actieve groep vrijwilligers genoot van de verhalen.

2.4.4. Verjaardag Marijke Roos-Akkerman – Diever / 16 april 2019 (Erwin)

Een verzoek dat we niet zo vaak krijgen, maar wat wel heel leuk is, kwam van Marijke Roos-Akkerman. Voor haar verjaardag had ze circa 30 personen uitgenodigd in een groepsaccommodatie in Diever en had ons het verzoek gestuurd een lezing te verzorgen over de steenuilen. Een uur lang genoten de aanwezigen van het verhaal over de steenuilen. De reacties na afloop waren zeer positief. Leuk om zo een lezing te geven voor een geheel andere gelegenheid dan we gewend zijn.

2.4.5. IVN Aa en Hunze – Rolde / 23 april 2019 (Erwin)

In samenwerking met Kathelijn de Maeijer van Landschapsbeheer werd er in Rolde een lezing verzorgd. Erwin was voor de pauze aan de beurt om te vertellen over de steenuil in het algemeen, waarna Kathelijn na de pauze vertelde over het erfverbeteringsproject in de gemeente Aa en Hunze en specifiek gericht op de gebieden aansluitend bij Anderen, Amen en Balloo, omdat hier al steenuilen

aanwezig zijn. Een mooie avond die een mooi aantal adressen opleverde voor de erfverbeteringen vanuit Landschapsbeheer Drenthe. Deze samenwerking was niet nieuw, aangezien we al eens eerder op deze manier de aftrap van een ervenproject hadden gedaan bij Wapserveen.

2.4.6. Kerkuilenwerkgroep Friesland – Ureterp / 4 maart 2019 (Erwin)

Van Johan de Jong kregen we het verzoek om bij de kerkuilenwerkgroep van Friesland na de pauze van de jaarvergadering over de steenuilen te vertellen. De steenuilen in Drenthe en in Friesland. Vooraf hadden we enige informatie over de steenuilen in Friesland ontvangen van Johan, om zo deze situatie ook mee te nemen in het verhaal. Aan het begin van de avond vroeg Johan ons of wij Fries spraken. Nou nee, niet echt was ons antwoord, waarna hij voorstelde de vergadering in het Nederlands te houden. Dat vonden wij niet nodig, aangezien het normaal gesproken ook in het Fries plaatsvindt. Het was voor Patrick en Erwin echter een grote uitdaging om het stuk voor de pauze te volgen, om na de pauze in het Nederlands verder te gaan met de presentatie over de steenuilen.

2.4.7. Vrouwenvereniging Vledderveen / 11 maart 2019 (Erwin)

Voor een select gezelschap vrouwen in Vledderveen heeft Erwin een lezing verzorgd van twee uur. Een gezellige en interactieve avond zou het worden. Het mooie van een kleine groep is dat er een gesprek op gang komt en er meer tijd is voor interactie tussen de spreker en het publiek.

2.4.8. Vrouwen van Nu Donderen, Bunnen, Winde / 17 september 2019 (Erwin)

Na een uitgebreide uiteenzetting van mededelingen en een tweede ronde koffie/thee waren we (een half uur later dan afgesproken) aan de beurt om te vertellen over de steenuilen in Drenthe. Al snel kwamen er vanuit het publiek verhalen over steenuilen in de omgeving van de locatie waar de lezing werd gehouden. Enkele bewoners waren heel enthousiast en tijdens de pauze en na afloop kwamen er dan ook meerdere verhalen over de steen- en ransuilen in Donderen. Een gezellige avond met een mooie groep vrouwen.

2.4.9. KNNV Assen / 28 augustus 2019 (Erwin)

Ook in het kader van het ambassadeurschap van Aa en Hunze voor de steenuil hebben we in Assen een uur durende lezing verzorgd voor het KNNV Assen. Deze groep vrijwilligers is namelijk zeer actief met de bescherming van de steenuilen rondom Amen, Balloo en Anderen. De drie plekken in Aa en Hunze waar steenuilen zitten.

2.4.10. Katholieke vrouwenvereniging Assen / 10 oktober 2019 (Okko)

Okko heeft een mooie lezing verzorgd bij de Katholieke vrouwenvereniging van Assen. Alex was dit keer voor het eerst mee en heeft ook genoten van de lezing en gaf aan veel geleerd te hebben deze

avond. De twee uur durende lezing werd met veel enthousiasme ontvangen.

2.4.11. KBO Nieuw Schoonebeek / 12 november 2019 (Okko)

Tijdens een gezellige middag bij de Katholieke Bond Ouderen van Nieuw Schoonebeek heeft Okko een lezing verzorgd voor zo'n 30 personen. Nieuw-Schoonebeek valt binnen het werkgebied van natuurvereniging Het Stroomdal, waar ook zo'n 10 broedparen in de omgeving broeden.

2.4.12. Lezing Werkgroep Avifauna Drenthe / 14 november 2019 (Erwin)

De tweejaarlijkse avond van de Werkgroep Avifauna Drenthe stond dit jaar in het teken van de boerenlandvogels en vanuit de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe was Erwin gevraagd om een korte lezing van 20 minuten te verzorgen. Deze lezing was anders dan anderen i.v.m. de lengte (korter dan anders) en de inhoud. Qua inhoud ging het dit keer meer over stand en reproductie van de steenuilen in Drenthe. Vooral de ontwikkeling van de stand van de steenuilen in onze provincie, het verschil tussen sommige gebieden, de conditie-index van de jongen tijdens het ringen e.d. kwamen aan de orde.

2.4.13. Informatie tijdens Wandeling Gieterveen (OnzeHunze) / 28 december 2019 (Okko)

Tijdens een goed bezochte wandeling tussen kerst en oud en nieuw heeft Okko de wandelaars voorzien van de nodige informatie over de steenuilen. Het was een erg gezellige avond met een mooie opkomst en een goede samenwerking met de organisatie (Mark Ronda).

2.4.14. Lezingen 2020

Op het moment van schrijven staan er voor 2020 al een aantal lezingen gepland:

- 11-01-2020 Buurtschap Anserweg (Ansen)
- 11-01-2020 Buurtvereniging Moleneinde-Zuidenweg (Dwingeloo)
- 21-02-2020 Vogelwacht Donkerbroek
- 28-01-2020 Bibliotheek De Wijk
- 14-09-2020 ZijActief Slagharen
- 18-10-2020 Vrouwen van Nu Hoogeveen

2.5. NL-doet – 16 maart 2019

Alweer voor het derde jaar hebben we meegedaan met NL-doet. Alle keren in samenwerking met de Vogelwacht Uffelte e.o.. Dit jaar hebben we dit niet op één locatie gedaan, zoals voorgaande jaren, maar op drie locaties. Voor elke locatie hebben we een bijdrage ontvangen van het Oranjefonds van €400,-. Daarbij hebben de Vogelwacht Uffelte e.o. en de Stichting beide nog €300,- gedaan. Zo konden

er per locatie 11 nestkasten gemaakt worden. De vogelwacht Uffelte e.o. heeft er hier 17 stuks van ontvangen en de Stichting 16 stuks. De drie locaties waren:

1. Claus van den Hoek – Nijensleek
2. Piet de Vries – Uffelte
3. Reinier Weulen-Kranenburg - Diever

Per nestkastenbouwer hadden we een locatie. Het was een gezellige dag met veel wind. Gelukkig waren alle drie de locaties binnen en hebben de vrijwilligers hier heerlijk kunnen werken aan de nestkasten. Onder het genot van een drankje en een hapje hadden we dit jaar de actie alleen in de middag, waardoor er voor de vrijwilligers die hielpen wat meer tijd was om het op te bouwen en er minder geld nodig was voor de catering. De voorgaande jaren hadden we de actie in een deel van de ochtend en middag en hierdoor was er voor tussen de middag catering nodig. Doordat we dit nu anders hebben georganiseerd konden we per locatie een extra nestkast maken.

Al met al kijken we terug op een geslaagde dag.

9: NL-doet Diever

11: NL-doet Uffelte

10: NL-doet Nijesleek

2.6. Ladderkeuring

Ook dit jaar heeft de jaarlijkse ladderkeuring van Landschapsbeheer Drenthe plaatsgevonden. Deze keuring is gratis voor o.a. de steenuilenwerkgroepen. Vanuit de stichting adviseren wij dan ook om hier gebruik van te maken. Zodra wij voor 2020 de datum weer binnen hebben mailen we die weer door, zodat a lle werkgroepen hier gebruik van kunnen maken.

2.7. Bestuursvergaderingen

Het bestuur van de stichting is dit jaar een aantal keer bij elkaar geweest om dingen af te stemmen en verder op poten te zetten. Het gaat hierbij vooral om financiële zaken en logistiek. Enkele punten die aan de orde zijn geweest zijn:

- NL-doet
- Financieel
- Nestkasten
- Nieuwe werkgroepen begeleiding
- Promotie en markten
- Lezingen
- Website, Facebook en Twitter
- Veiligheid en verzekeringen
- Samenwerking met steenuilenwerkgroep en coördinator Friesland
- Ontwikkeling erfbeestenboekje
- Ontwikkeling aanlegwijzer steenuilenerf i.s.m. Landschapsbeheer Drenthe
- Inschrijvingen Kamer van Koophandel

2.8. Samenstellen educatief pakket

Voor de stichting zijn we nog steeds bezig om een educatief pakket samen te stellen. Deze is te gebruiken door de steenuilenwerkgroepen in de provincie voor lessen op scholen, markten, evenementen en lezingen. Tot dusver heeft het educatief pakket de volgende samenstelling:

- Spandoek (foto steenuil met logo)
- Spandoek (foto steenuil + logo + website)
- Beachflag
- Event Dome (Partytent koepelvorm)
- Folders Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe
- Donatiekaartjes
- Boeken inkijkexemplaren
- Boekjes voor kinderen
- Opgezette Steenuil
- Opgezette Kerkuil
- Opgezette Ransuil
- Opgezette Steenmarter
- Opgezette Boommarter
- Glazen stolpen voor de opgezette dieren + transportkisten
- Braakballen en pluisbenodigdheden
- 2 Presentatiebakken voor de folders
- 2 biertafels met 4 banken

12: Opgezette dieren

In 2020 zullen we dit pakket uitbreiden met:

- Opgezette velduil

We zijn nog op zoek naar:

- Bosuil en oehoe om op te laten zetten.
- Braakballen, voorraad is altijd welkom.

2.9. Samenwerking steenuilenwerkgroep Friesland

Inmiddels is de website dusdanig ingericht dat ook de werkgroep van Friesland te bereiken is via deze weg. Verdere samenwerking moet nog vorm krijgen, aangezien George Meijners gestopt is als coördinator. Inmiddels is er een nieuwe coördinator gevonden in Henk van den Berg. Dat het er niet goed voorstaat met de steenuilen in Friesland is geen nieuws. Met in 2018 maar 10 broedparen (in beeld) in de provincie Friesland is dit minimaal. Hoe 2019 is verlopen is op moment van schrijven nog niet geheel duidelijk.

2.10. Samenwerking Het Drents Landschap en Landschapsbeheer Drenthe

Aan het begin van 2019 hebben we om tafel gezeten met Hannah Schipper van Het Drents Landschap (HDL) om op bepaalde gebieden samen te werken. Dit gaat o.a. om markten en open dagen van HDL waar we als stichting aanwezig kunnen zijn om informatie te verschaffen en braakballen te pluizen.

De samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe (LBD) gaat veel verder terug. Al ruim voordat het huidige bestuur bezig was met de steenuilen was er contact tussen LBD en de vrijwilligersgroepen in Drenthe die zich bezighouden met de steenuilen in Drenthe. Voor ervenprojecten, waarbij erven heringericht worden volgens strenge normen en met inheems plantmateriaal, wordt veel samengewerkt met lokale werkgroepen om zo optimaal de afstemming te krijgen op het gebied waar het zinvol is om nestkasten op te hangen en aan te sluiten bij al bestaande territoria en nestkasten die er al hangen. Een samenwerking die alleen nog maar hechter zal worden vanaf half 2019, aangezien Erwin Bruulsema nu ook werkzaam is bij Landschapsbeheer Drenthe en tevens verantwoordelijk is voor de coördinatie van de weidevogelwerkgroepen in Drenthe. Tussen de weidevogel- en steenuilenwerkgroepen is al veel

overlap in coördinatoren en vrijwilligers. Dit is een mooie gelegenheid voor beide werkgroepen om van elkaars expertise gebruik te maken en verdere aansluiting te zoeken waar mogelijk.

Landschapsbeheer Drenthe

2.11. Nestkastenbouwers

Sinds jaar en dag is Reinier Weulen-Kranenburg nestkastenbouwer voor de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe, Vogelwacht Uffelte e.o. en Landschapsbeheer Drenthe. Echter aan deze periode komt een eind. Vanwege tijd en ruimtegebrek i.v.m. verhuizing ziet Reinier zich genoodzaakt te stoppen met het maken van nestkasten. Een keuze die wij zeer respecteren. Jammer dat hij stopt vinden we het zeker, maar soms moeten er keuzes gemaakt worden.

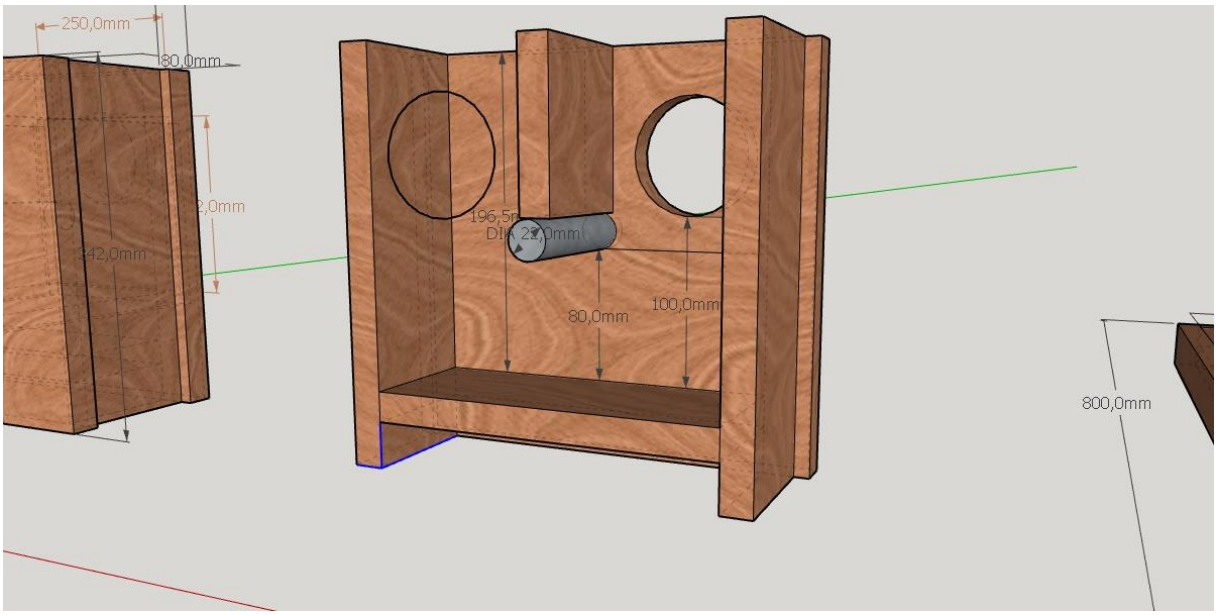

13: De anti-marter sluis

Reinier heeft vele types nestkasten meegemaakt en ondanks dat hij af en toe gek werd van weer een aanpassing heeft hij stug volgehouden en is doorgegaan met het maken van nestkasten. Samen met de vrijwilligers is dit uitgegroeid tot de beste marterbestendige steenuilennestkast die steeds meer verfijnd werd.

We willen Reinier dan ook via deze weg nogmaals heel erg bedanken voor het maken van HEEL VEEL nestkasten voor de steenuilen in Drenthe.

Gelukkig levert het stoppen van Reinier niet direct problemen op voor onze stichting en de andere afnemers van nestkasten. Claus van den Hoek en Piet de Vries hebben beide een volledig ingerichte werkplaats bij huis en gaan het werk van Reinier voortzetten. De verfijning van de nestkasten is een volgende fase ingegaan en we durven te zeggen dat we nu wel de meest ultieme marterbestendige nestkast ontwikkeld hebben dankzij de nestkastenbouwers en de vrijwilligers die hierover hebben meegedacht.

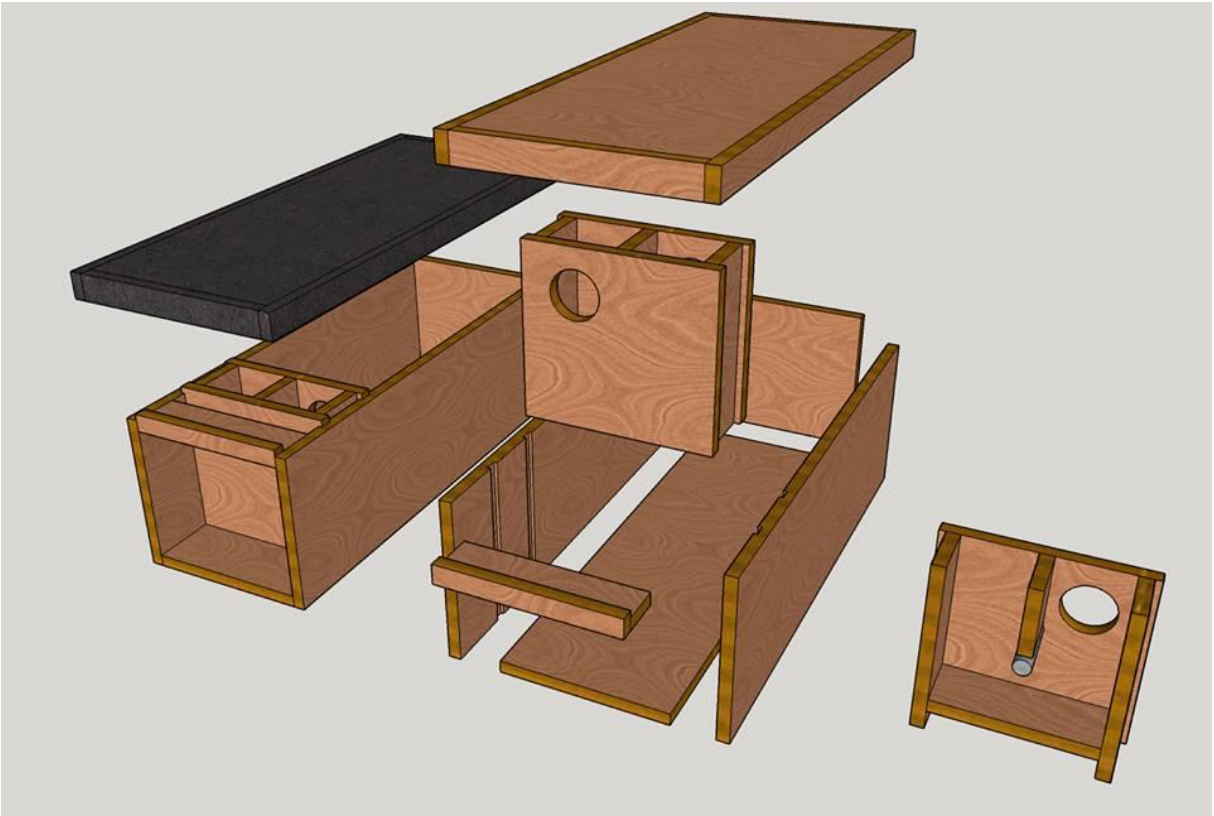

14: De nestkast

3. Broedseizoen 2019

3.1. Inleiding

Na een warme zomer in 2018 was het de vraag of het ook een zachte winter zou worden. Dit is namelijk gunstig voor de steenuilen, omdat er in een zachte winter meer uilen overleven dan in een strenge winter met veel sneeuw. Vooral de eerstejaars steenuilen hebben het vaak moeilijk in een strenge winter. Het werd een zachte winter, in ieder geval als het gaat om sneeuwval. Droge vorst is nog niet zo erg, aangezien de muizen dan nog wel bereikbaar zien. Bij sneeuw is dat anders, de muizen lopen onder de sneeuw door en het wordt ineens moeilijker voor de (steen)uilen om te jagen. Na een zachte winter volgde weer een warme zomer. In grote delen van ons land was het een uitzonderlijk goed steenuilenjaar. Grote broedsels, gemiddeld meer jongen dan anders en vooral heel veel muizen en dus veel prooidieren. Bij ons in de provincie bleek dit niet zo extreem in vergelijking met andere delen van het land. Ja het was een goed jaar qua aantal uitgevlogen jongen per nest, maar niet extreem goed. Heeft dit misschien te maken met het feit dat wij voornamelijk op zandgronden de steenuilen hebben zitten? Ook dat was niet helemaal het geval, want in Overijssel en Gelderland op de zandgronden was het wel een extreem goed jaar. Reden dus onbekend, maar misschien heeft het te maken met de grootte van de populatie. Die is relatief klein vergeleken met provincies als Gelderland, Brabant en Overijssel.

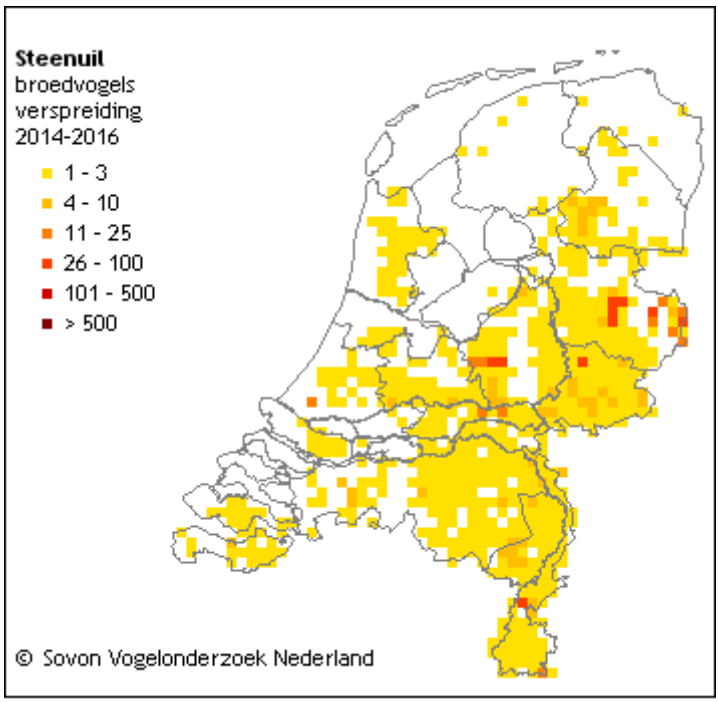

3.2. Waarnemingen via Waarneming.nl

Iedereen kan een waarneming van een steenuil doen en deze invoeren op www.waarneming.nl of via de App. Dit geeft een beeld van waar de steenuil waargenomen wordt in onze provincie. Echter is het wel de vraag of alle waarnemers altijd weten wat een steenuil is. Er moet dus met voorzichtigheid omgegaan worden met deze gegevens. Er vanuit gaande dat het overgrote deel ook echt wel steenuilen zijn, is de verspreiding groter dan gedacht. Echter liggen ook bij de waarnemingen van derden het zwaartepunt in Zuidwest Drenthe. Dit zien we ook in het aantal broedgevallen terug.

Waarnemingen van 01-01-2019 tot 18-10-2019

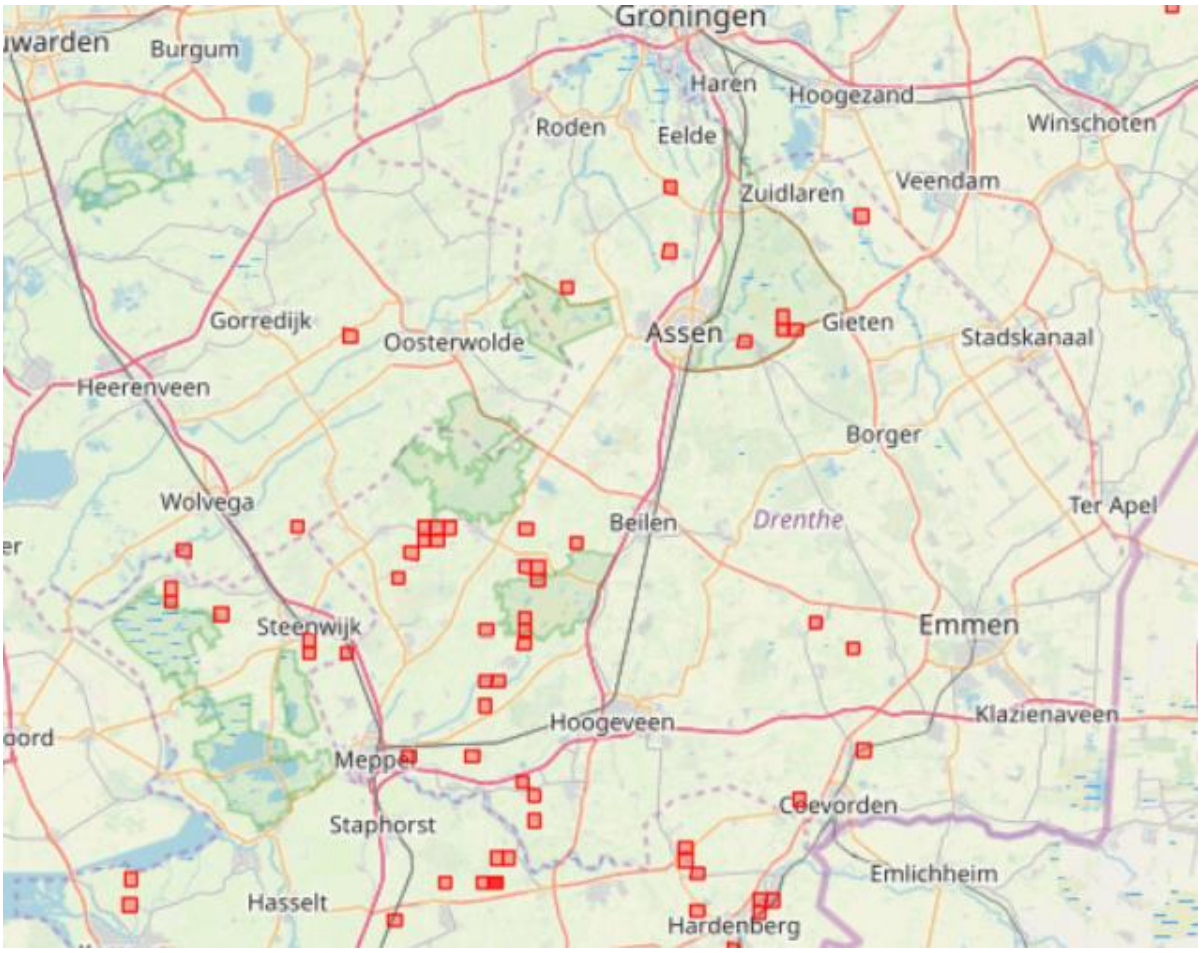

Bron: www.waarneming.nl

3.3. Territoria 2019

Het aantal territoria zegt meer over een populatie dan het aantal aangetroffen broedgevallen. Waarom? Dat zit zo: het aantal territoria bestaat uit het aantal terugroepende mannetjes tijdens de geluidsinventarisatie. Niet al deze terugroepende mannetjes zijn gepaard, dus niet bij elk mannetje is per definitie een vrouwtje. Daarnaast treffen we niet alle broedsels aan. Een groot deel zit in nestkasten, maar ook een groot deel broed onder daken van schuren, boerderijen e.d. of in een holte van een boom. De nesten onder daken zijn vaak moeilijk te monitoren. Het met zekerheid vaststellen van het nest en het aantal jongen van zo'n nest is soms erg lastig of onmogelijk. Maar ook bij het vaststellen van de territoria wordt er wel eens een steenuil gemist. Op sommige plekken zitten bosuilen en steenuilen in dezelfde gebieden. De ervaring leert dat de steenuilen dan soms erg moeizaam of niet terugroepen op het afgespeelde geluid.

Vorig jaar (2018) is Arend van Dijk (voormalig SOVON-medewerker) tijdens de coördinatorenavond van de steenuilen aanwezig geweest en heeft daarbij een uitleg gegeven m.b.t. de geluidsinventarisatie. Dit heeft er toe geleid dat een groter deel van de werkgroepen hiermee aan de slag is gegaan. En met resultaat. We zijn van 103 territoria in 2018 naar 120 territoria in 2019 gegaan. Deze groei aan territoria is vooral buiten het bolwerk van de Vogelwacht Uffelte e.o. aan de orde. Dit

is een mooie ontwikkeling en opsteker voor de werkgroepen die nog niet zo veel uilen in hun gebied hebben.

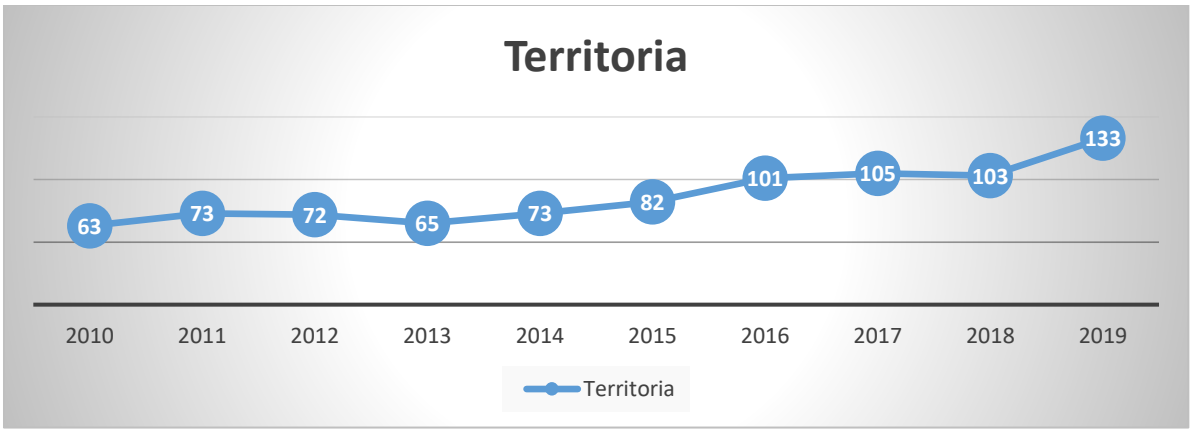

De groei in territoria zoals hierboven is te zien in de grafiek is deels ontstaan door de groei aan waarnemers. Daarnaast is er in bepaalde gebieden ook een daadwerkelijke groei te zien in het aantal territoria en daarmee een fantastisch resultaat neergezet. Ten opzichte van 2018 zijn er in 2019 maar liefst 29,1% meer territoria vastgesteld. Als we 2019 vergelijken met 2010 dan is er een stijging van 111% in het aantal vastgestelde territoria in de provincie Drenthe. We kunnen wel zeggen dat de steenuilenwerkgroepen de laatste tien jaar de populatie steenuilen in de provincie steeds beter in beeld hebben gekregen.

3.4. Broedgevallen 2019

Normaliter is het zo dat als er meer territoria zijn er ook meer broedgevallen vastgesteld worden. Helaas bleek dat dit jaar niet het geval. In sommige gebieden was het zo dat er meer territoria werden geteld, maar minder nesten. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat we ook de steenuilen die buiten de nestkasten broeden beter in beeld krijgen door het inventariseren van de territoria. Daarnaast krijgen de werkgroepen de laatste jaren steeds meer meldingen van steenuilen die broeden onder het dak. Of dit een ontwikkeling is waar we blij mee zijn kun je je afvragen. Van de ene kant is het mooi dat de steenuilen semi-natuurlijke broedruimtes weten te vinden, van de andere kant zijn deze vaak minder beschermd tegen predatie van onder andere de (steen)marter.

Helaas zien we een kleine daling in het aantal (met zekerheid vastgestelde) broedgevallen ten opzichte van 2018 en 2017. Dit kan met verschillende dingen te maken hebben. Één daarvan is voorgenoemde, het broeden in niet controleerbare ruimtes. Daarnaast hebben we veel wisselingen gehad in coördinatoren de afgelopen jaren, waardoor er een waarnemers-invloed kan zijn. Dit hoeft niet het geval te zijn, maar er kan een verschil zitten in het interpreteren van gegevens, verschil in veronderstellingen m.b.t. de nesten die niet met zekerheid gemonitord kunnen worden etc… Wij hopen natuurlijk dat deze resultaten in de toekomst weer zullen stijgen en er meer steenuilennesten met zekerheid vastgesteld kunnen worden en goed kunnen worden gemonitord.

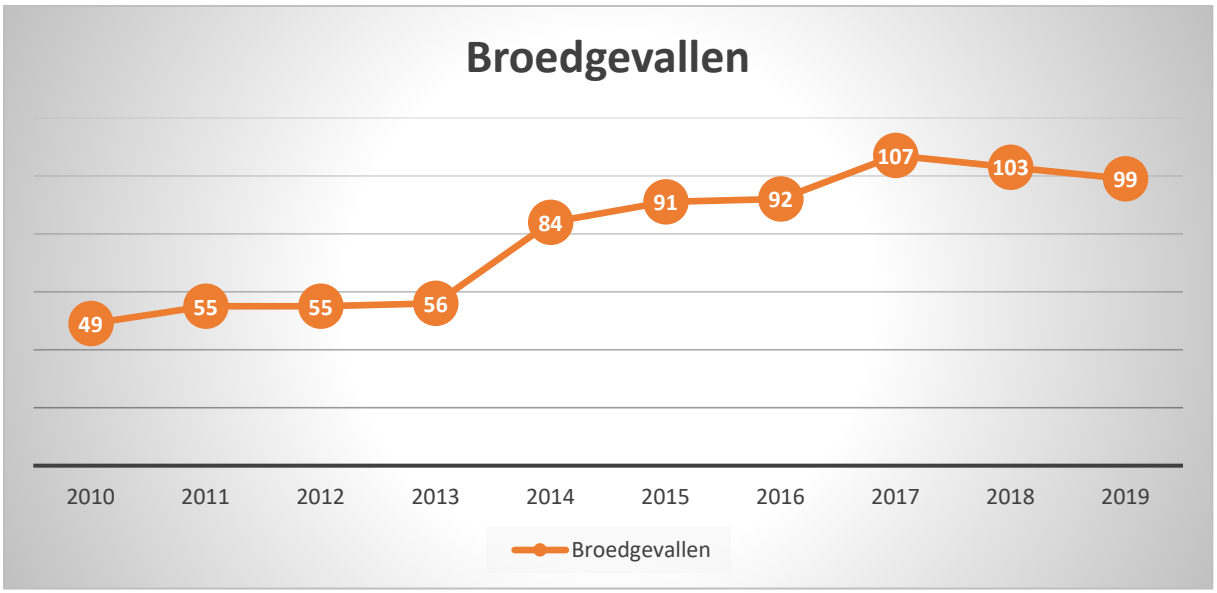

In de grafiek is een kleine afname te zien van 3,9% ten opzichte van 2018. Als we echter kijken naar de resultaten van 2019 ten opzichte van 2010 is er een 102% toename van het aantal vastgestelde broedgevallen van de steenuil in Drenthe. We maken ons zeker geen zorgen, omdat we wel zien dat er meer spreiding van steenuilen over de provincie plaatsvindt.

Als we dan kijken naar het aantal uitgevlogen jongen zien we een hele kleine daling ten opzichte van vorig jaar. In veel provincies waren 2014, 2017 en 2019 topjaren. Bij ons waren 2014 en 2017 ook topjaren, maar 2019 steekt er niet zo bovenuit. Dit is een duidelijk verschil met andere delen van Nederland. We zijn erg blij met het aantal uitgevlogen jongen. We komen uit op 2,3 (vermoedelijk) uitgevlogen jongen per broedsel. Dit is hoger dan de 2,0 die nodig is om een populatie op peil te houden. Het is dus mogelijk met deze resultaten de populatie te laten stijgen.

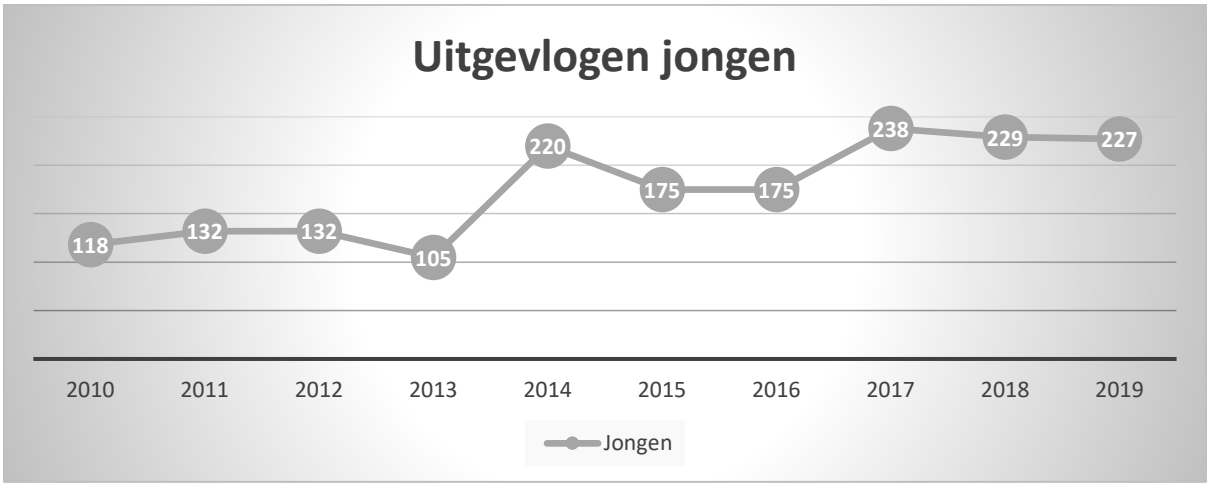

Op de kaart is te zien dat er grote verschillen zijn in het aantal uitgevlogen jongen per gebied. Hierbij moet opgemerkt worden dat er in sommige gebieden al meer dan 30 jaar beschermingswerkzaamheden plaatsvinden en in andere gebieden net een jaar een werkgroep actief is met de bescherming van de steenuilen. De werkgroepen die al vele jaren intensief beschermingswerk doen voor de steenuil zijn vooral in Zuidwest en Zuid-Drenthe te vinden. Hier zie je dan ook de grootste concentratie steenuilen. Daarnaast zitten we aan de noordgrens van het verspreidingsgebied van Nederland voor de steenuil. We hopen de populatie door de inzet van de werkgroepen in de provincie te vergroten en te verstevigen.

4. Tien jaar steenuilen in Drenthe

Natuurlijk zijn er niet nog maar tien jaar steenuilen in Drenthe. Wel hebben we van de laatste tien jaar een grafiek gemaakt om te laten zien hoe de ontwikkeling is van het aantal broedparen dat in beeld is bij de steenuilenwerkgroepen. Eigenlijk zegt dit dus niets over het aantal steenuilen dat aanwezig is in de provincie, maar meer over hoe intensief de steenuilen beschermd worden. Wel kunnen we zeggen dat door intensieve bescherming in delen van de provincie de steenuil in aantal is toegenomen. Dat is in de grafiek te zien bij kopje 4.2. en 4.3. In de provincie zijn werkgroepen actief die al meer dan 30 jaar tellingen verrichten en bezig zijn met de bescherming van de steenuilen. Andere groepen zijn soms nog geen jaar bezig, dus het vergelijken van deze gegevens is moeilijk. Wel geeft het aan hoe goed we de registratie en bescherming tegenwoordig op poten hebben gezet en hoe dit gegroeid is in de tijd. Steeds meer steenuilen zijn in beeld gekomen bij de werkgroepen, er is een overkoepelende organisatie opgericht (Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe), waardoor er op provinciaal niveau meer inzicht is gekomen in de ontwikkeling van de populatie en er zijn steeds meer werkgroepen actief geworden in de provincie die zich inzetten voor het behoud en uitbreiding van de populatie aanwezige steenuilen in Drenthe.

4.1. Resultaten van langjarig registreren

Het aantal aanwezige uilen in een bepaald gebied is misschien wel het makkelijkst vast te stellen door het aantal territoria te bekijken. De territoria worden jaarlijks door de werkgroepen vastgesteld door in het vroege voorjaar (februari en maart) op pad te gaan met het geluid van het mannetje van de steenuil. Door dit te laten horen, reageren de mannetjes in het gebied. Deze reactie is vooral om te laten weten dat het gebied al bezet is en de man ziet degene met het geluid dan als een indringer. Door terug te roepen bakent het mannetje zijn territorium af. Natuurlijk komt het bij het aantal territoria ook voor dat er een solitair mannetje terugroept. De territoriuminventarisatie geeft echter wel het meest complete beeld van de hoeveelheid aanwezige steenuilen in een gebied. Het aantal territoria bestaat dus uit roepende mannetjes. (zie grafiek Territoria in hoofdstuk 3). Doe dit maal twee en je hebt het aantal steenuilen in Drenthe. Er wordt echter altijd nog een deel gemist tijdens de inventarisaties, waardoor de schatting is dat er tussen de 150 en 200 broedparen steenuilen voorkomen in Drenthe.

Het aantal broedparen dat in beeld is was dit jaar (tot het moment van schrijven) iets lager dan voorgaande twee jaren. (Zie grafiek broedgevallen in hoofdstuk 3). Het is wel gebruikelijk dat er betere jaren en mindere jaren zijn qua broedgevallen en broedresultaten. De daling is zeker niet zorgelijk, aangezien het aantal territoria wel gestegen is. We weten ook zeker dat er meer broedgevallen

geweest zijn, maar een deel daarvan is niet vast te stellen i.v.m. de locatie waar ze broedden. Dit zijn meestal locaties waar de steenuilen onder het dak broeden of waar wel territoria zijn vastgesteld en de exacte broedlocatie niet kon worden vastgesteld/gevonden. Deze gevallen komen de laatste jaren in toenemende mate voor.

Het aantal uitgevlogen jongen was dit jaar relatief goed. Helemaal als je kijkt naar het gemiddelde aantal uitgevlogen jongen per broedsel en per succesvol broedsel. Het gaat hierbij altijd om een vermoedelijk aantal uitgevlogen jongen, aangezien niet altijd in een laat jongen stadium nog de nestkasten gecontroleerd worden. Door elk jaar uit te gaan van een vermoedelijk aantal uitgevlogen jongen krijgen we wel een mooi beeld van de trend van de steenuilen. (Zie grafiek Uitgevlogen jongen in hoofdstuk 3).

4.2. Broedresultaten langjarig: gebied Vogelwacht Uffelte e.o.

De Vogelwacht Uffelte e.o. is al heel lang actief voor de steenuilen. Door alle resultaten van de afgelopen 20 jaar op een rijtje te zetten krijg je een mooi beeld van de ontwikkeling van de populatie. Nou moet hierbij wel gezegd worden dat het gebied waarin gecontroleerd werd flink uitgebreid is tot en met ongeveer 2008. Daarna is er een stabilisatie gekomen in de grootte van het gebied van de Vogelwacht Uffelte e.o.. De laatste jaren wordt weer intensiever geïnvesteerd in het uitbreiden van het aantal nestkasten dat hangt binnen het gebied van de werkgroep. Momenteel is ongeveer 20 tot 25% van de nestkasten in het gebied bewoond. Dit is een mooi resultaat, maar er wordt door de werkgroep aan gewerkt om dit percentage omhoog te krijgen. Tevens is de werkgroep van mening dat

er in het gebied nog voldoende potentie is om de populatie uit te breiden.

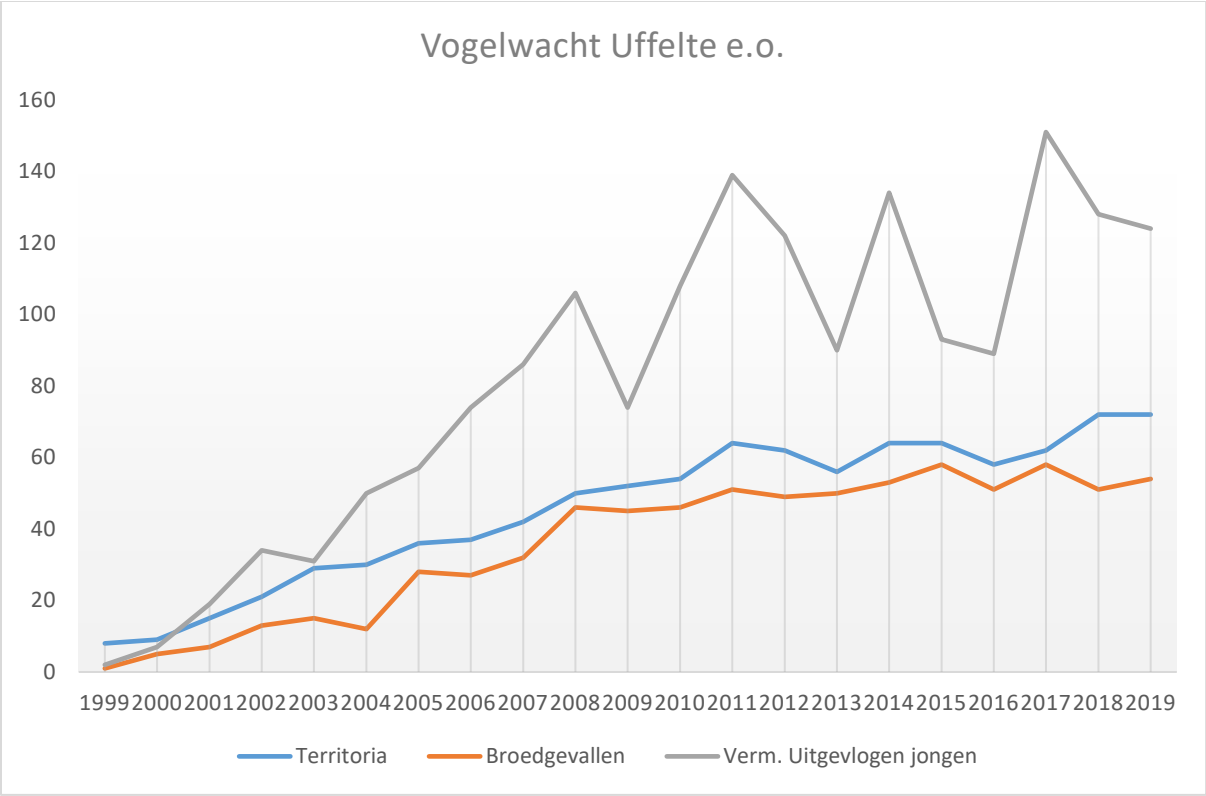

4.3. Broedresultaten langjarig: gebied Het Stroomdal

Ook binnen de natuurvereniging “Het Stroomdal” wordt al jaren gewerkt om de populatie steenuilen in de been te houden en waar mogelijk uit te breiden. Na een dip tussen 2004 en 2008 lijkt de populatie hier nu weer wat te groeien. Het gebied is geschikt en met de inzet van de werkgroep moet het mogelijk zijn om deze populatie nog sterker te laten worden.

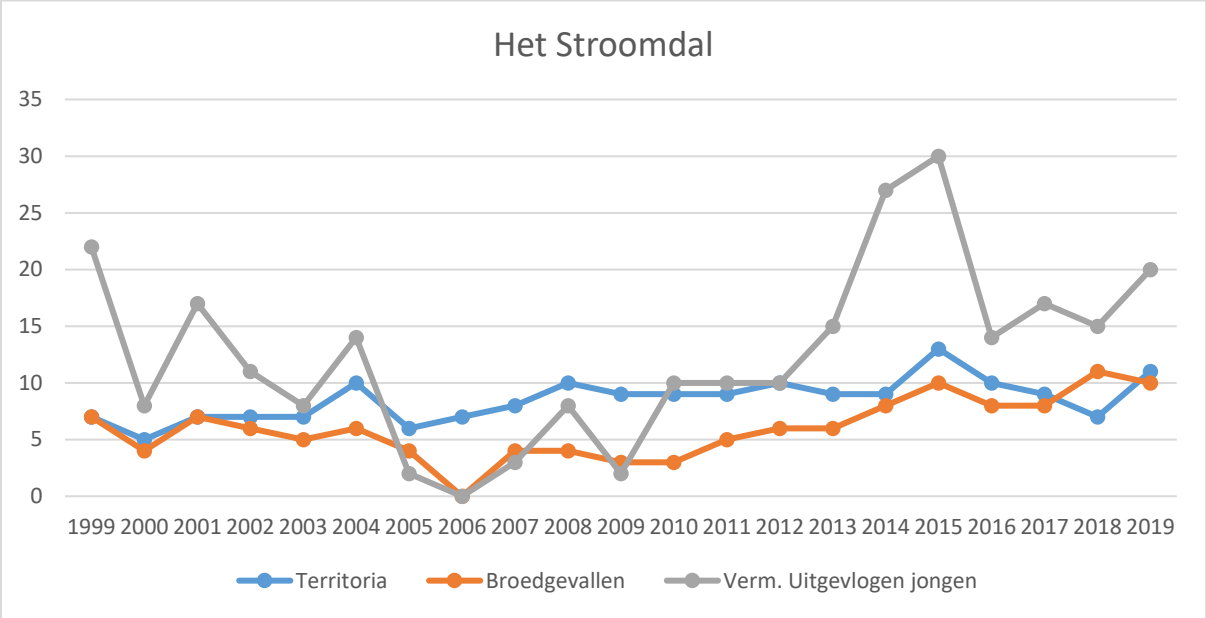

5. Steenuilen ringen, wat levert het op?

Binnen veel van onze werkgroepen worden de steenuilen geringd, maar waarom eigenlijk? Hebben die uilen daar geen last van? En wat levert het eigenlijk op? Deze vragen krijgen we vaak. In dit hoofdstuk proberen we meer uit te leggen over het hoe en waarom van het ringen.

5.1. Mag iedereen ringen?

Nee, niet iedereen kan zomaar een uil of andere vogel ringen. Om ringer te worden moet je eerst met een onderzoeksvraag aankloppen bij het Vogeltrekstation. Het moet duidelijk zijn waarom je wilt ringen en dan vooral met welk doel. Zijn er in een bepaald gebied bijvoorbeeld te weinig ringers, dan kan dit één van de redenen zijn. Als het verzoek om de opleiding te starten voor ringer gehonoreerd wordt, volgt het koppelen van de aspirant ringer aan een mentor in de praktijk. Daarna volgt een periode van minimaal meestal twee jaar, waarin de aspirant ringer meeloopt met een gecertificeerd ringer (mentor) en daarnaast ook nog enkele malen met andere ringers (opleiders). Op het moment dat de mentor vindt dat de aspirant ringer de handelingen van het meten, wegen en ring aanleggen beheerst wordt er een examen aangevraagd. De aspirant ringer maakt dan eerst een theorie-examen. Wordt deze met goed gevolg afgelegd, dan volgt het praktijkexamen. Dit moet plaatsvinden bij een andere ringer dan de mentor. Wordt dit ook voldoende bevonden, dan ontvangt de ringer zijn/haar ringvergunning.

5.2. Waarom ringen?

Om onderzoek uit te voeren moeten er gegevens worden verzameld. Dat kun je op verschillende manieren doen. Één daarvan is het ringen van de steenuilen. Door te ringen krijg je gegevens, zoals de dispersie, overleving en populatieopbouw. Om goed te beschermen zijn dit gegevens die de werkgroepen kunnen helpen om aanpassingen te doen die ten goede komen aan de bescherming van de steenuilen. Als de overleving laag is, zou dat iets kunnen zeggen over de conditie van de jongen in de nestkasten. Hier kunnen aanpassingen aan gepleegd worden. Qua dispersie is bekend dat jonge steenuilen zich (over het algemeen) weer settelen in een straal van 5 tot 10 km van de nestkast waar ze geboren zijn. Het is dus succesvoller om nestkasten op te hangen in de directe omgeving van bezette nestkasten dan ze 30 km verderop op te hangen. De populatieopbouw kan iets zeggen over overleving, maar ook over een gezonde populatie met steenuilen in verschillende leeftijden.

Daarnaast doen veel steenuilenringers mee aan het RAS-project. RAS staat voor Recapturing Adults for Survifal. Hierbij gaat het dus om het genereren van terugmeldingen van volwassen steenuilen die in de jaren ervoor geringd zijn. Dit is interessant om de populatieopbouw in beeld te brengen.

5.3. Wat levert het op?

Op basis van ringgegevens van de Vogelwacht Uffelte e.o. kunnen we enkele zaken vaststellen. Tijdens het ringen wordt de conditie-index van de steenuilen vastgesteld. Door deze in een grafiek te zetten is

mooi te zien in welke conditie de jongen zijn tijdens het ringen. Dit is niet zo zeer af te lezen aan de ringen, maar is wel één van de onderdelen van het onderzoek dat aan het ringen verbonden is.

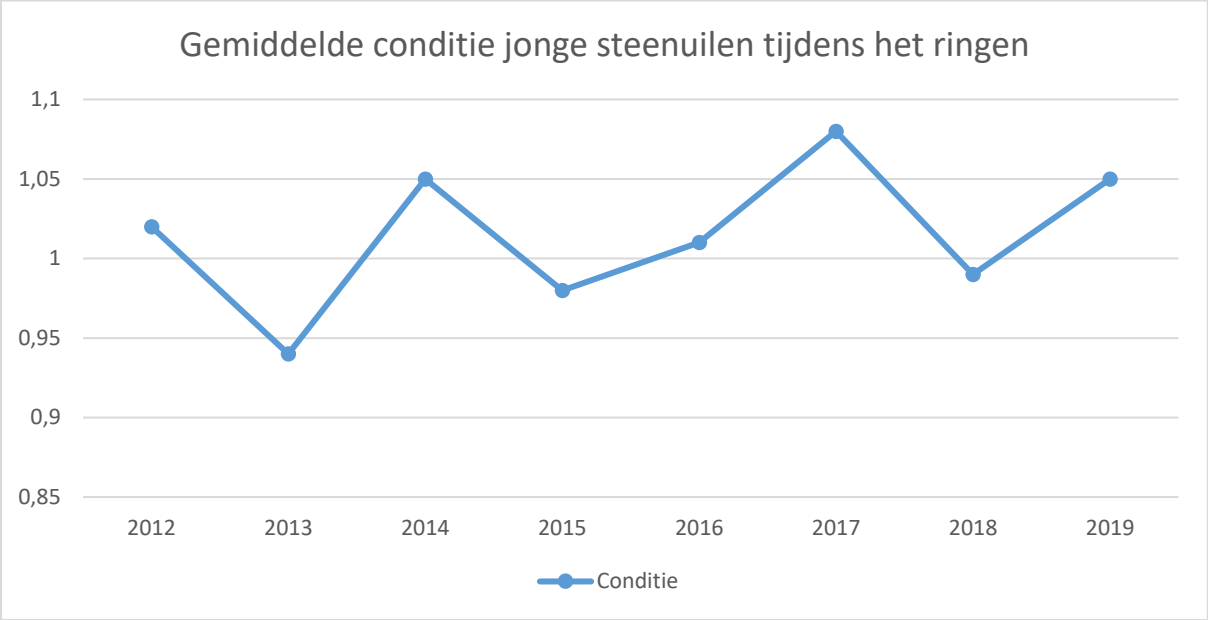

De conditiebepaling heeft plaatsgevonden op basis van de aantallen geringde jongen die hieronder te zien zijn in de grafiek.

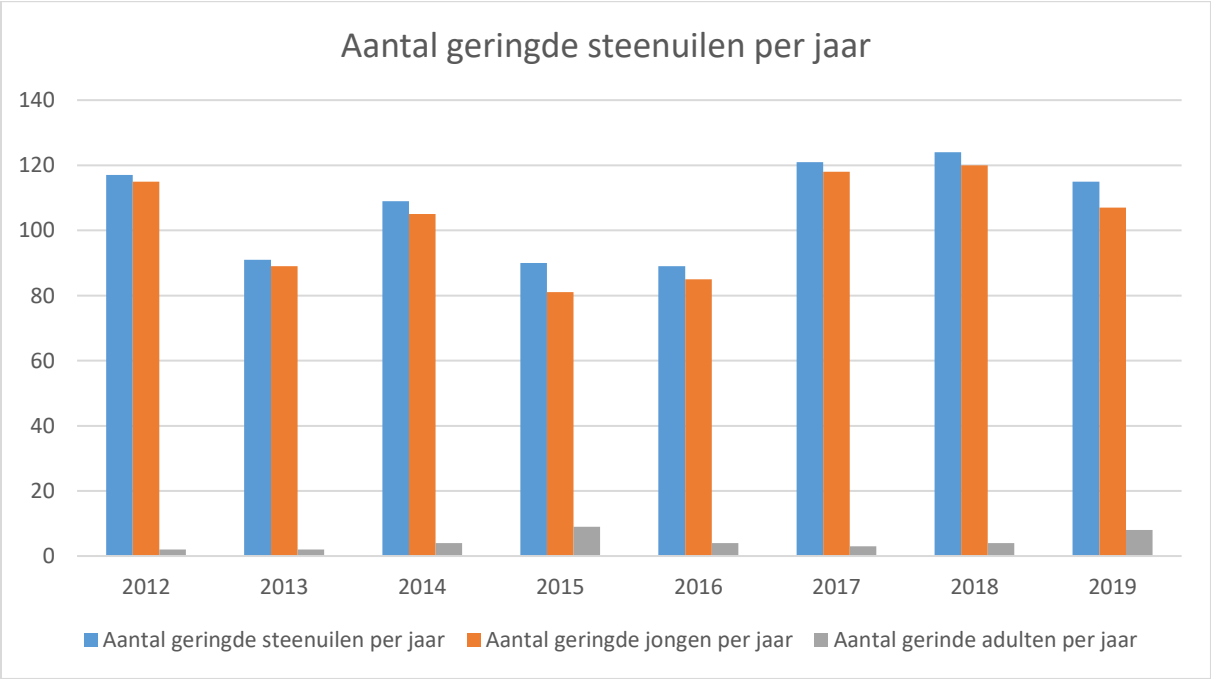

Door ringgegevens te vergelijken van het punt waar ze geringd zijn naar het punt waar de terugmelding plaatsvindt valt iets te zeggen over de dispersie. De afstand die de uilen afleggen is bijna altijd vrij kort. Vijf tot tien kilometer rond het nest waar de jongen geboren zijn settelen ze zich in hun eigen territorium. Dit betekend dat de uitbreiding van een populatie, zoals in Drenthe, zich zeer

langzaam uitbreid over een gebied. Vandaar ook dat de populatie van Drenthe, wat de meest noordelijke populatie van ons land is, heel kwetsbaar is.

Hieronder is te zien hoe steenuilen zich verspreiden in het gebied van de Vogelwacht Uffelte e.o. in de periode van 2010 t/m 2018. Hierin is te zien dat ze zich alle richtingen op verplaatsen. De pijlen op de kaart zijn vanaf de ringlocatie naar de terugmeld-locatie.

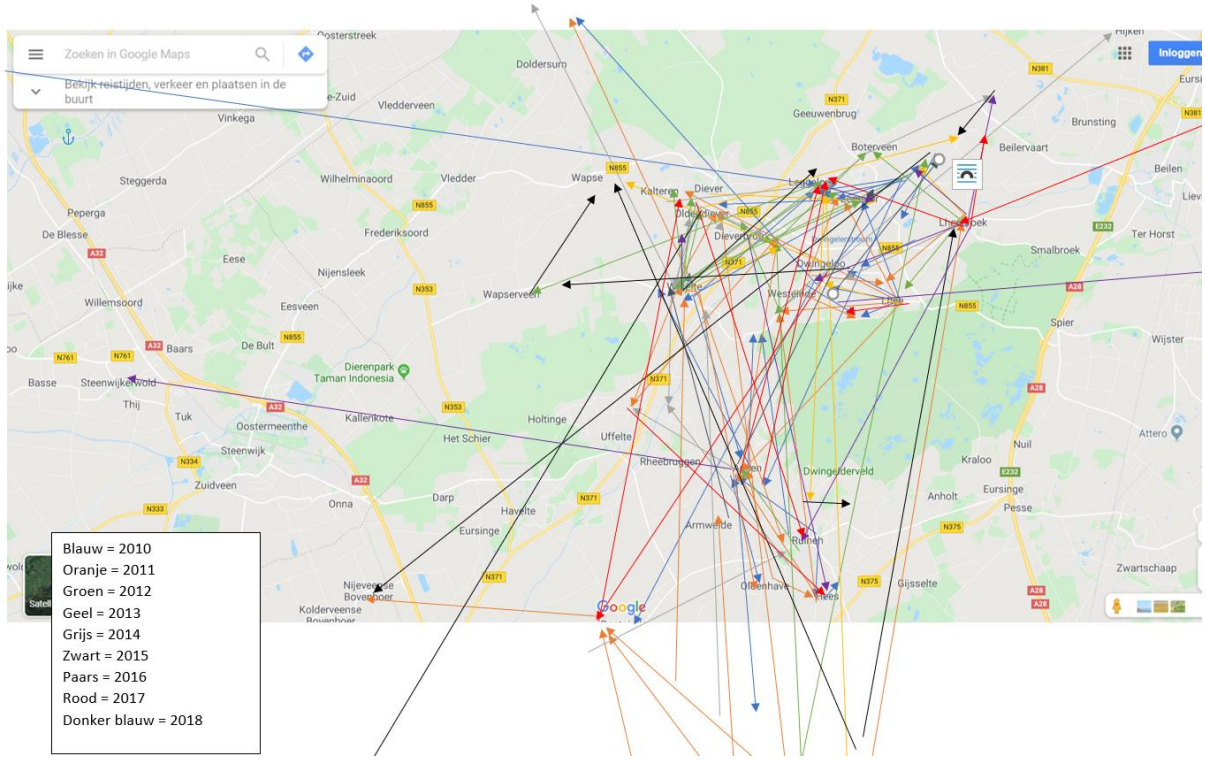

De populatieopbouw wordt door de Vogelwacht Uffelte al jaren bijgehouden. Dit is mooi te zien in de tabel hieronder:

		jaar van ringen																	
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
jaar aangetroffen	2002																		
	2003	2	4																
	2004	3	9	4															
	2005	3	9	11	0														
	2006	3	4	11	14	7													
	2007	1	1	2	12	12	1												
	2008		3	9	11	10	7	2											
	2009		2	6	7	14	11	33	8										
	2010			6	3	7	7	20	23	19									
	2011			3	3	3	2	8	13	21	12								
	2012			1	1	2	3	5	8	12	17	4							
	2013			1	1		2	3	7	7	11	17	14						
	2014			2			1	3	2	3	7	6	6	2					
	2015								3	3	4	6	3	15	3				
	2016								3	2	4	3	5	6	7	3			
	2017								1		3	2	2	3	5	9	1		
	2018										2	2	2	4	4	5	10	1	
	2019									1	2	3		1	2	3	2	6	3

Op de site Vogeltrekatlas.nl is te zien waar (ongeveer) de steenuilen die geringd zijn door de jaren heen teruggemeld zijn. Dit geeft een mooi beeld van ringwerkzaamheden over de provincie (en Nederland in het geheel) en vooral waar de steenuilen die geringd worden in de provincie weer opduiken elders in de provincie (en in het land).

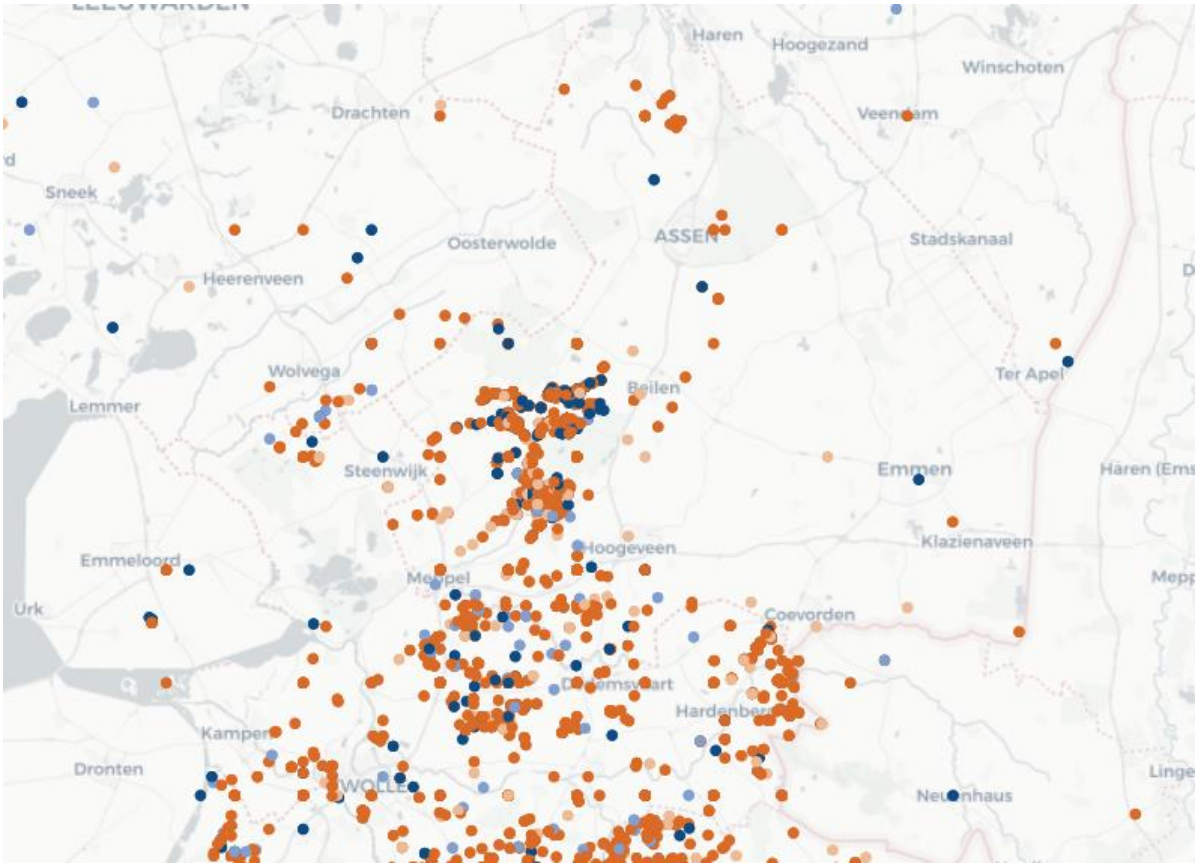

5.4. Enkele leuke terugmeldingen

Soms krijgen we leuke terugmeldingen die bijzonder zijn. Een melding uit Friesland is bijzonder, omdat daar maar 10 broedparen in beeld zijn, terwijl een terugmelding uit Brabant bijzonder is vanwege de afgelegde afstand.

Hieronder enkele leuke terugmeldingen van de afgelopen jaren. Alle vogels zijn geringd als nestjong de meeste meldingen betreffen levende uilen die in een nestkast gevangen zijn. Enkele van de meldingen gaat om dode uilen.

Jaar ringen	Plaats ringen	Jaar terugmelding	Plaats terugmelding
2018	Gieterveen	2019	Hoogeloon (Brabant)
2017	Anderen	2018	Lheebroek
2016	Ansen	2018	Steenwijkerwold (Overijssel)
2015	Hardenberg (Overijssel)	2017 / 2018	Wapse

2015	Vroomshoop (Overijssel)	2016	Lheebroek
2015	Eemster	2016	Nijeveen
2015	Diever	2019	Staphorst (Overijssel)
2015	Dwingeloo	2016	Koekange
2014	Koekange	2015	Ruinerwold
2014	Wittelte	2018	Boijll (Friesland)
2014	Vroomshoop (Overijssel)	2016 / 2017	Wittelte
2013	Hardenberg (Overijssel)	2016 t/m2018	Leggeloo
2013	Nieuwleusen (Overijssel)	2014	Koekange
2012	Wierden (Overijssel)	2013	Eemster
2012	Diever	2019	Wittelte
2012	Lheebroek	2019	Boterveen
2012	Wittelte	2019	Diever
2012	Raalte (Overijssel)	2013 / 2014	Dieverbrug
2011	Veeningen	2012 / 2013	Ruinerwold
2011	Raalte (Overijssel)	2012	Diever
2011	Zwolle (Overijssel)	2015	Ruinerwold
2011	Hardenberg (Overijssel)	2012	Ruinen
2011	Wittelte	2019	Ruinen
2011	Lhee	2019	Boterveen
2011	Lhee	2019	Diever
2010	Drachtstercompagnie (Friesland)	2011 t/m 2013	Dwingeloo
2010	Lhee	2019	Dwingeloo
2010	Ansen	2015 / 2016	Ommen (Overijssel)

6. Veilig werken op hoogte

6.1. De basis van veiligheid

Vaak horen we: “Dat doen we al jaren zo, er is nog nooit iets gebeurd, dus waarom zouden we het anders doen?” Dit klopt natuurlijk volledig, maar de maatschappij veranderd, verwacht andere dingen en daardoor zijn we genoodzaakt aanpassingen te doen in de manier waarop we

15: Veilig werken met positioneringslijn

werken bij de uilenwerkgroepen. Dat deze verandering niet in één jaar doorgevoerd kan worden is logisch. Soms gaat daar een generatie aan uilenbeschermers overheen. Andere groepen gaan voortvarend te werk en willen graag veranderen, innoveren en mee met de maatschappelijke tendens. Als Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe moedigen wij het veilig werken op hoogte wel aan, maar kunnen niemand verplichten, aangezien iedereen op eigen gelegenheid en verantwoordelijkheid in het veld aan het werk is. De basis van de veiligheid ligt bij de vrijwilligers zelf. Het bewust omgaan met materialen, situaties en locaties is de basis. Hoe zet je een ladder neer? Hoe zorg ik dat ik veilig de ladder op en af kan? Hoe zorg ik boven in een boom dat ik een nestkast kan ophangen, schoonmaken en controleren? Door dit samen te overdenken en elkaar aan te spreken op de manier van werken is de basis al gelegd voor het veilig werken.

6.2. Werken met gordels

Bij enkele groepen in de provincie wordt inmiddels gewerkt met gordels. Alleen een gordel heb je natuurlijk niets aan, maar het is het begin. Binnen de Vogelwacht Uffelte e.o. wordt nu twee jaar gewerkt met gordels met een positioneringslijn. De positioneringslijn zorgt ervoor dat je je in de boom kunt positioneren, zodat je niet kunt vallen. De Vogelwacht Uffelte e.o. heeft voor het gebruik van deze gordels een cursus ingekocht en de vrijwilligers "verplicht" deze te volgen. In het begin was hiertegen nog wel wat weerstand. Nadat de groepen hiermee gewerkt hadden verdween de weerstand en werd het nut duidelijker voor de vrijwilligers. Doordat je gepositioneerd staat in de boom kun je niet vallen, maar wel werken met twee handen los van de ladder. Op de grond bereidt iemand alles voor en dat wordt dan opgehesen naar degene die bovenaan de ladder staat. Al met al werkt dit veiliger en uiteindelijk ook nog sneller.

16: Veilig werken

Tijdens de cursus is niet alleen aandacht geweest voor het gebruik van de gordels, maar ook over het op de juiste manier plaatsen van de ladder, zodat deze ook veilig staat.

Naar onze tevredenheid zijn er inmiddels meer groepen geïnteresseerd in het veilig werken op hoogte en vanuit de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe geven we hier graag instructie over aan de werkgroepen en denken we graag mee over de financiering van de klimgordels, die al snel €400,- per set kosten.

6.3. IVN Eelde-Paterswolde en IVN Vries kunnen de boom in

Kliminstructie voor veilig controleren en ophangen van nestkasten

Op een mooie zaterdagmorgen (1 september jl) togen we met zeven mensen van de Steenuilenwerkgroep IVN Eelde/Paterswolde/Vries naar Lhee waar we ingewijd zouden worden in de fijne kneepjes van het veilig controleren en plaatsen van Steenuilkasten.
Tot nu toe- d.w.z. vanaf februari 2018 toen de werkgroep werd opgericht- hebben we gewerkt met
een enkele goedgekeurde ladder en eigen materiaal.

Al meteen bij de instructie werd het ons duidelijk dat we niet de optimale veiligheid bij het werken in acht hebben genomen. Boven twee en een halve meter bestaat het risico dat in geval van een ongeluk er grote problemen met verzekeraars kunnen ontstaan.
Het verschil met de werkwijze van de Steenuilengroep Uffelte e.o. bleek dan ook meer dan aanzienlijk. Zij werken met klimharnassen- o.a. gebruikt door bergbeklimmers- ladders met brede onderkant en spanbanden om de ladders tegen de zijtak te zekeren.
De klimharnassen worden om het lichaam vastgezet. Het best gebeurt dit met twee mensen. Eerst de rughaak vastzetten, de schouderbanden van boven naar beneden richten en dan de liesbanden aanspannen (er mag geen vuist door kunnen). Dan de positioneringslijn aan de zijhaken bevestigen.
Dan kan men de boom in. Is men op de gewenste werkhoogte dan wordt dit harnas op drie punten aan de boom gezekerd, het best aan de zijkanten van het harnas. Daarna wordt de ladder gezekerd. Op deze manier heeft men de handen geheel vrij om goed bij de kast te kunnen.
We hebben na de eerste instructie geoefend met het aanbrengen van de harnassen. Dit vereist inderdaad oefening: het was ingewikkelder dan gedacht, maar de meesten kregen het vrij snel onder de knie. Met een spanband om de op te hangen kast werd de hijslijn aangebracht en zo kon de kast veilig omhoog worden gehesen door de “hijsmeester” die er ook voor zorgt dat de kast op afstand van de ladder blijft. Ondertussen moet een ander lid van de werkgroep de ladder steunen waarop de uitvoerder van de operatie staat.
Het verdient meer dan aanbeveling om nog eens met zoveel mogelijk leden van onze werkgroep (momenteel 15) te oefenen om gebruikt van harnas, spanbanden en zekeringstouwen onder de knie te krijgen.

Dat veiligheid voorop staat blijkt ook uit de normen: de harnassen moeten elk jaar gekeurd worden bij LBD in Anderen. Ze worden in 10 jaar afgeschreven.
De inhoud van een klimmerstas bestaat uit:

- de gordel
- een prioriteringslijn
- twee spanbanden (om ladders vast te zetten)
- twee lussen met karabijnhaken
- een hijslijn

Voor het ophangen van kasten is het aan te bevelen de volgende materialen aan te schaffen:
twee extra spanbanden; woodies (speciale schroeven), gebogen plamuurmes (voor het schoonschrapen van de kasten), steigerplanken voor ondersteunen van de te plaatsen kast, een koevoet, een set bitjes, twee zagen van verschillende grootte, asfaltnagels, een emmer (om kleingoed naar boven te hijsen), handschoenen en nestmateriaal met potgrond.
De klimmer kan het best mee te nemen materiaal (bijv een schroef/boormachine en spanbanden) met een karabijnhaak aan het harnas vast maken, om zo steeds beide handen vrij te hebben.
Het was een nuttige ochtend, waar we veel van hebben opgestoken.
Inmiddels hebben we drie klimharnassen aangeschaft en van de STUD er een cadeau gekregen. Binnenkort gaan we er mee oefenen, zodat we we voor het broedjaar 2020 goed zijn voorbereid.

Anne van der Zijpp, coördinator steenuilenwerkgroep Eelde-Paterswolde-Vries

7. Nieuws uit de regio's

7.1. De eeuwige discussie

Heel af en toe krijgen we als steenuilenwerkgroep een melding van een steenuil die gewond is met de vraag erbij, wat te doen? Wij adviseren dan om de dierenambulance te laten komen of om de steenuil naar de vogelopvang in Ureterp (De Fûgelhelling) te brengen. Zo gebeurde dat ook begin maart na een melding van een gevonden steenuil bij Diever. Het leek in goede conditie, maar wilde niet vliegen. De steenuil is opgehaald door de dierenambulance en vervoerd naar de tussenopvang in de buurt. De beheerder hiervan nam contact met ons en gaf ons het ringnummer door. Zo kwamen we er al snel achter dat het ging om het vrouwtje steenuil van één van de bekende locaties in Diever. De volgende dag is de uil naar Ureterp gebracht.

17: Jong publiek bij uitzetten steenuil

Anderhalve week later ontvingen we bericht dat de uil hersteld was. Vermoedelijk was er door een kwetsuur een verdikking in de rug ontstaan, waardoor de steenuil tijdelijk niet kon vliegen. In goede conditie hebben we de uil weer opgehaald en vrij gelaten in het bekende territorium. In het broedseizoen bleek dit vrouwtje gewoon te broeden op de bekende plek en heeft 4 jongen groot weten te brengen dit jaar. Een prachtig voorbeeld van een goede samenwerking met andere instanties.

Erwin Bruulsema
Steenuilenwerkgroep Vogelwacht Uffelte e.o.

7.2. Gaat een steenuil door een kattenluikje?

Op een middag krijg ik Erwin Bruulsema een telefoontje van een bewoner uit het steenuilengebied Leggeloo. Ze geeft aan dat er een steenuil rondvliegt in haar woonkamer. Mijn eerste reactie is dan hoe dat mogelijk is. De bewoonster geeft eerst aan dat het kattenluik soms open blijft staan en dat het zou kunnen zijn dat de uil daardoor naar binnen is gekomen. Mij lijkt dit onwaarschijnlijk, maar des te waarschijnlijker dat de kat de steenuil meegenomen heeft naar binnen. Het beestje leeft nog en de bewoonster heeft de uil inmiddels in een doosje gezet in de douchecabine. Ik ben binnen 15 minuten ter plaatse en zie tot mijn verbazing dat de uil er prima uitziet, hij mist een paar veertjes die in de woonkamer liggen, maar verder zijn geen beschadigingen te zien. Dus uil mee naar buiten en kijken wat er gebeurt. Buiten gekomen wil de uil er direct vandoor. We gaan echter naar de overkant van de weg, waar de nestkast hangt, en laten haar daar vrij. De uil vliegt weg en gaat 100 meter verder in een boom zitten. Na controle van het ringnummer bleek het om een vrouwtje te gaan dat in 2018 een halve kilometer verderop gebroed heeft. Dit vrouwtje troffen we dit broedseizoen aan in de nestkast die vlak bij de desbetreffende woning hangt. Ze heeft op deze locatie één jong weten groot te brengen dit seizoen. Directe actie blijkt toch weer nut te hebben in dit soort situaties.

Erwin Bruulsema
Steenuilenwerkgroep Vogelwacht Uffelte e.o.

18: Door een kattenluik, dat nooit!

7.3. Ervenproject Aa en Hunze

Doordat de gemeente Aa en Hunze ambassadeur van de steenuil is geworden werd er meer mogelijk voor de steenuilenwerkgroep in de gemeente Aa en Hunze door het beschikbaar stellen van financiële middelen. Echter werd er ook geld beschikbaar gesteld aan Landschapsbeheer Drenthe. Met dit geld worden erfverbeteringen gedaan op 13 erven in 2019 en 12 erven in 2020. Door deze erfverbeteringen zal de omgeving meer geschikt worden gemaakt voor de steenuilen (en daarmee andere diersoorten). Bij dit erfverbeteringsproject wordt er nauw samengewerkt met de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe, IVN Aa en Hunze, KNNV Assen en het IVN Zuidlaren. De drie laatstgenoemde werkgroepen zijn allen actief in de gemeente Aa en Hunze. Bij het project worden niet alleen de erven verbeterd, maar ook nestkasten opgehangen voor de steenuilen. We hopen natuurlijk dat dit zijn vruchten zal afwerpen in de toekomst.

Bewoners in een gekozen gebied aansluitend bij de steenuilenpopulatie van de gemeente Aa en Hunze konden zich aanmelden bij Landschapsbeheer Drenthe voor het ervenproject. Kathelijn (medewerker Landschapsbeheer Drenthe) is in de loop van dit jaar deze adressen gaan bezoeken om een advies te geven m.b.t. welke verbeteringen aan de erven konden worden toegevoegd. Dit wordt vervolgens uitgewerkt in een werkplan per adres, waarvoor de bewoners vervolgens akkoord geven. Het plantgoed en de nestkast die hierbij worden toegevoegd worden vervolgens vergoed vanuit het project. De bewoners moeten echter zelf zorgen voor de aanplant van het plantgoed. Hierbij kunt u denken aan het aanplanten van hoogstam fruitbomen, meidoorn hagen en houtwallen. Allemaal elementen die ten goede komen van de steenuilen en het voedselaanbod, veiligheid en broedgelegenheid. Aan het eind van dit jaar (eind november) zal het plantgoed (en nestkasten) binnen dit project worden uitgeleverd, waarna gekeken zal worden hoe de nieuw in te richten erven in 2020 geworven kunnen worden.

In het gebied van de Vogelwacht Uffelte e.o. hebben in het verleden ook dit soort projecten plaatsgevonden en dit heeft in de loop van de tijd zeker bijgedragen aan de groei van de populatie in Zuidwest-Drenthe.

7.4. Steenuilen in een hoekje

Drie jaar geleden ben ik bij een lezing van Erwin Bruulsema over steenuilen in Zuidwolde besmet met het steenuil virus. Het heeft een aantal jaren gesluimerd, maar brak door toen ik steenuilen ontdekte in Dalen. Ik wilde in mijn omgeving ook steenuilen! Nestkasten ophangen was het advies van Erwin. Ik wilde in eerste instantie zelfstandig werken (zzp). Ik liep daarbij direct tegen het probleem aan, dat de huidige kasten (Vendem) vrij zwaar zijn om alleen op te hangen. Hoe kon ik dit oplossen? Speuren op het Internet naar diverse kasten bracht mij op het spoor. Autocad opgestart en tekenen maar. Doel was een lichte, mooie en makkelijk op te hangen kast te ontwerpen / maken. In de regio Emmen zijn voor zover bekend geen steenuilen. Inmiddels heb ik van dit type kast een 15 tal opgehangen bij huiseigenaren. Ik hoop overvliegende steenuilen te verleiden om hun intrek te nemen in deze villakasten. De positieve contacten met de huiseigenaren zijn geweldig. Erwin kwam met de vraag om nog drie kasten te maken en deze als experiment op te hangen in een regio waar steenuilen broeden. Met als doel : a) Gaan ze gebruik maken van deze afwijkende/nieuwe kasten, b) Hoe is de marterproof status. Ben benieuwd naar de bevindingen !

Hielke Braaksma
Steenuilenwerkgroep Emmen e.o.

7.5. Contactadvertentie: vrouwen gezocht!

Het afgelopen seizoen is uiteindelijk dramatisch verlopen voor ons gebied. Dit gebied strekt zich uit van Drijber tot (tijdelijk?) Hooghalen, inclusief Wijster, Spier, Beilen, Holthe en Hijken.

We hadden in ons gebied 2 vaste nesten. In Holthe hebben we elk jaar een nest jongen groot zien worden vanaf 2015. Dit jaar zaten er pas later 4 eieren in de kast. Deze zijn uitgekomen en toen we de

uilen wilden ringen lag het vrouwtje dood in de kast en waren de jongen verdwenen. We denken, dat een ander mannetje hier verantwoordelijk voor is. In Holthe zitten meerdere uilen, maar dit zijn misschien wel allemaal mannetjes. Nu denken we, dat er een territoriumoorlog aan de gang is en dat ons dit het nest met jongen heeft gekost. Meerdere keren worden er namelijk krijsende (mannetjes)uilen gehoord. We gaan vanaf februari tot april via geluidsinventarisaties uitzoeken hoeveel territoria er in Holthe zijn.

19: Luchtfoto Holthe, Beilen

In Wijster hadden we vanaf 2018 een nest onder de windveren van een schuur zitten. Het mannetje heeft er 4 jaar over gedaan om een vrouwtje te “veroveren” , maar in 2018 en 2019 hebben ze gepaard. In 2018 hebben ze jongen gekregen, maar ze waren onder de windveren niet te controleren. We hebben dus geen aantallen. Ook dit jaar zat er weer een nest. Waarschijnlijk is het vrouwtje op het nest verrast door een steenmarter. Deze heeft het vrouwtje , naar we aannemen, gedood en de eieren of de jongen opgegeten. Het mannetje heeft zich in die tijd via langdurige klagende geluiden laten horen, maar is nu ook weg en (hopelijk) niet gepakt. Dit is erg jammer, temeer omdat we 2 kasten vlakbij hadden opgehangen om ze daarin te lokken. Ze weigerden echter om daar hun nest in te maken en bleven onder de windveren (een plek waar de steenmarter ook kan komen).

In ons gebied hebben we aan de Vorrelveenseweg wel 2 jonge uilen groot zien worden. Deze zijn geringd en uitgevlogen. Voorlopig is dit nu het enige paartje wat bij ons bekend is. Aan de Holtherstraat is vorig jaar waarschijnlijk ook een nest geweest, omdat daar 2 jonge uilen zijn doodgereden op straat. We hebben het nest nog niet kunnen traceren, hoewel we wel een uil hebben gezien. Het eventuele mannetje daar reageert jammer genoeg ook niet op het geluid. U ziet het: de resultaten vielen dit jaar tegen. Het gebied heeft wel potentie om een vaste steenuilenpopulatie op te bouwen en daar gaan we zeker werk van maken.In precies de helft van de kasten zaten dit jaar spreeuwen. Ook goed, maar we willen natuurlijk wat anders. Met onze inzet en uw medewerking proberen we de steenuil een vaste plek te geven in deze regio.

Johannes Everts
Steenuilenwerkgroep Wijster e.o.

8. Vooruitblik

Wat zal 2020 de steenuilen brengen? Als we naar de trend kijken in het gebied van de Vogelwacht Uffelte en we kijken dan naar het aantal uitgevlogen jongen, dan kunnen we gezeggen dat daar een cyclus in zit van 3 jaar: 2008 – 2011 – 2014 – 2017 waren piekjaren zoals in de grafiek te zien is in hoofdstuk 4 te zien is in de grafiek. Dat betekend om de 3 jaar een piek. Als deze trend zicht voortzet kunnen we in 2020 weer een piek verwachten m.b.t. het aantal uitgevlogen jongen. Als we kijken naar de grafiek hieronder van heel Drenthe dan kunnen we ook stellen dat 2014 en 2017 top jaren waren. 2011 viel hier wat minder op. Het zou natuurlijk heel mooi zijn als 2020 weer een topjaar wordt en we hopen dan ook dat we dit niet alleen bij de Vogelwacht Uffelte e.o. gaan zien, maar ook bij de andere werkgroepen in de provincie.

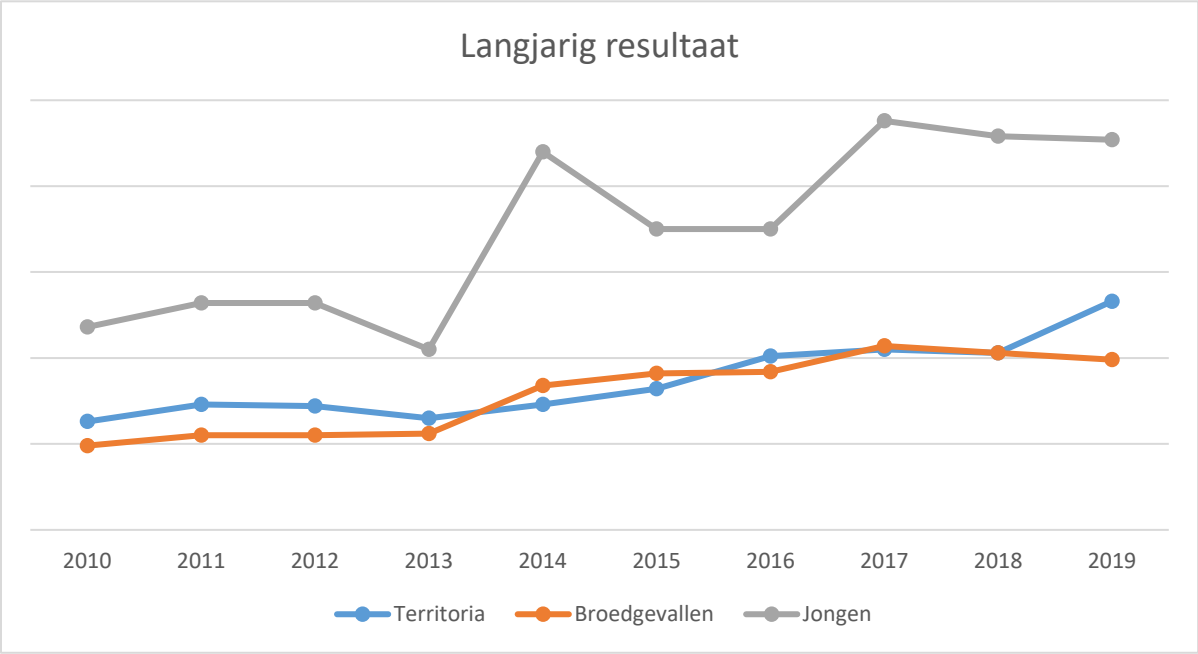

In grote delen van ons land was 2019 een topjaar qua muizen en daarmee ook de (steen)uilen. Bij ons was dit jaar niet opvallend en hopen we dat 2020 een opvallend positief jaar gaat worden. We zijn positief gestemd en de werkgroepen in het veld zetten zich vol in om de populatie steenuilen goed in beeld te houden en waar mogelijk uit te breiden, zodat er een nog stabielere en sterkere populatie steenuilen ontstaat in Drenthe. Met erfverbeteringsprojecten van Landschapsbeheer Drenthe in Westerveld, Midlaren en natuurlijk Aa en Hunze wordt er in samenwerking met de vrijwilligers van de werkgroepen al een mooie stap gezet richting een geschikter Drenthe voor de steenuilen. Daarnaast zetten de vrijwilligers zich in om nestgelegenheid te bieden door het ophangen van nestkasten op geschikte plaatsen en doen we er alles aan om vanuit onze stichting de groepen te voorzien van de benodigde nestkasten en andere middelen om de steenuilen optimaal te beschermen. Wij wensen alle betrokkenen een heel mooi seizoen toe in 2020.

Erwin Bruulsema
Voorzitter
Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe